

RAŠELINIŠTĚ ORLICKÝCH HOR A JEJICH PODHŮŘÍ

The peatlands of the Orlické hory Mts. and their foothills

Michal GERŽA

Sedloňov 133, 517 91 Deštné v Orlických horách, e-mail: gerzamichal@centrum.cz, tel. 776 829 741

Príspevek prináša prehľad a stručnou charakteristiku rašeliníšť Orlických hor a jejich podhůří. Popisy lokalit obsahují zejména charakteristiku rašelinné vegetace, odhad její současné rozlohy a výčet významných druhů rostlin v této vegetaci včetně druhů již vyhynulých. Zhodnocen je také celkový stav rašeliníšť v území, jejich ohrožení a význam. Príspevek je ďalší prací jež je výsledkem podrobného průzkumu rašelinné vegetace uskutečněného v území v letech 2001–2008.

Klíčová slova: Orlické hory, Sudety, rašeliníště, třída *Oxycocco-Sphagneteta*, třída *Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae*
Keywords: Orlické hory Mts, Sudeten Mts, peatland, class *Oxycocco-Sphagneteta*, class *Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae*

Úvod

Rašeliníště jsou z přírodovědeckého hlediska velice atraktivními lokalitami a často jsou předmětem botanických výzkumů. Jsou biotopem řady vzácných, ohrožených a fytogeograficky významných druhů, což vyplývá zejména z extrémních ekologických podmínek na těchto stanovištích a z jejich historie vzniku a vývoje. Některé typy rašeliníšť mají charakter primárního bezleší. Mnohé lokality již byly zničeny odvodněním, těžbou rašeliny, spontánním či úmyslným zalesněním, eutrofizací či převedením na ornou půdu (rašeliníště typu slatin v nízkých polohách). Dosud existující lokality tím více nabývají na svém přírodovědeckém významu.

Pro území Orlických hor a jejich podhůří se dosud nikdo nepokusil vytvořit komplexnější přehled lokalit s rašelinnou vegetací a jejich charakteristiku. Jediným stručným přehledem rašeliníšť tohoto území tak dosud zůstávala DITTRICHOVA (1933) práce o rašeliníštích severních a východních Čech. Nejstarší práce o rašeliníštích studovaného území jsou z oblasti palynologie a analýzy makrozbytků (MÜLLER 1929, RYBNÍČKOVÁ 1966, KRIESEL 1971). Největší zájem přitahovala zejména dvě drobná rašeliníště typu vrchoviště na hřebeni Orlických hor (Jelení lázeň a U Kunštátské kaple) (např. PROCHÁZKA 1972, HADAČ et KUČERA 2001). Existují i další práce popisující mnohdy velice podrobně další lokality, kde údaje o rašelinné vegetaci a charakteristické flóře jsou součástí komplexního popisu lokalit. Mnoho prací nebylo publikováno a existuje jen v podobě manuskriptů (např. TUROŇOVÁ 1986a, 1986b, STUDNIČKA 1989, PRAUSOVÁ et BAŇOVÁ 2003). Častým nedostatkem prací popisujících rašelinnou vegetaci je absence charakteristiky mechového patra (např. BUREŠ 1998, PRAUSOVÁ et BAŇOVÁ 2003). To je ale často převládající složkou rašelinné vegetace a zároveň řada druhů mechorostů má pro rašelinou vegetaci zásadní diagnostický význam.

V letech 2001–2008 jsem prováděl v Orlických horách a jejich podhůří (včetně oddělené jižní oblasti Suchého vrchu) fytoecnologický průzkum rašelinné vegetace (třídy

Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae a *Oxycocco-Sphagnetetea*). Podrobná analýza této vegetace zkoumaného území byla publikována v samostatné práci (GERŽA 2010). V ní jsou z jednotlivých lokalit uvedeny i fytoocenologické snímky rašelinné vegetace. Na svou fytoocenologickou studii navazují tímto příspěvkem, který přináší souhrnný přehled rašelinišť v území a jejich stručnou charakteristiku. Za rašeliniště v tomto přehledu považují lokalitu, kde se vyskytuje typicky vyvinutá rašelinná vegetace na ploše alespoň 100 m². Lokality, kde se rašelinná vegetace vyskytuje na plochách jednotek nebo několika málo desítek m², nebyly do přehledu zahrnuty. Mnohdy se totiž jedná o přechody k jiné vegetaci a nebo lokality více degradované. Popisy jednotlivých lokalit nejsou jejich vyčerpávající charakteristikou a nepřináší ani kompletní floristické souhrny. Obsahují zejména charakteristiku rašelinné vegetace, odhad její současné rozlohy a výčet významných druhů rostlin s výskytem v této vegetaci. Rašelinná vegetace jednotlivých lokalit byla klasifikována na základě fytoocenologických snímků pomocí programu pro numerickou analýzu dat Juice 7.0 (TICHÝ 2002) (bližší samostatná fytoocenologická studie GERŽA 2010).

Nomenklatura taxonů: KUBÁT et al. (2002), KUČERA et VÁŇA (2006)

Nomenklatura syntaxonů: CHYTRÝ ed. (2007, 2011)

Terminologie a typologie rašelinišť

Terminologie a typologie rašelinišť prošla značným vývojem. V minulosti vznikly v celé Evropě různé typologie rašelinišť, které nejsou však často vzájemně kompatibilní. V odborné komunikaci tak často dochází ke zmatkům a nepochopením, neboť různé pojmy mohou být chápány nepřesně a rozdílně. Proto považují za důležité před popisem jednotlivých lokalit ujasnění některých termínů a představení používané typologie.

Pojem rašeliniště bývá často chápán jen jako mokřad s přítomností rašeliničků. V této práci je rašeliniště chápáno širěji a je za něj považován každý ostřicovomechový nebo mechovokeříčkový mokřad, na kterém dochází k ukládání uhlíku a živin do organogenních sedimentů, přičemž se nemusí jednat jen o rašelinu tvořenou nerozloženými zbytky rašeliničků (*Sphagnum*). Vegetace je nízkoproduktivní, živinově limitovaná, adaptovaná na trvalý nadbytek vody. Za rašeliniště je považována i kosená rašelinná louka splňující výše uvedená kritéria. Takto vymezený pojem rašeliniště (rašelinná vegetace) odpovídá vegetaci tříd *Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae* a *Oxycocco-Sphagnetetea* podle zpracování v aktuálním přehledu vegetace České republiky (cf. CHYTRÝ ed. 2011). V této práci je použita terminologie a typologie rašelinišť pro oblast střední Evropy podle HÁJKA a HÁJKOVÉ (2007). Hlavním kritériem pro dělení rašelinišť je gradient v druhovém složení korelující s pH a vápnitostí prostředí. Rozlišeno je šest základních floristicky i faunisticky dobře vymezených typů, které odpovídají ekologické klasifikaci rašelinišť používané ve Skandinávii a anglicky mluvících zemích a které lze do značné míry sjednotit s fytoocenologickými jednotkami podle aktuálního přehledu vegetace České republiky (cf. CHYTRÝ ed. 2011).

Ve studovaném území Orlických hor a jejich podhůří se podle výše popsané typologie vyskytují následující typy:

Extrémně bohatá slatiniště bez srážení pěnovce

Syntaxonomický anglický ekologický termín: extremely rich fens

Syntaxonomická interpretace: svaz *Caricion davallianae* Klika 1934 (některé asociace)
Vápníkem a hořčíkem bohatá slatiniště avšak bez srážení uhličitánu vápenatého. Koncentrace minerálů a hydrogenuhličitánů v prostředí je stále příliš vysoká na to, aby se

zde vyskytovaly rašeliničky. Ve studovaném území se tento typ vyskytuje jen okrajově a v netypické podobě.

Slatiniště a slatinné louky s kalcitolerantními rašeliničky

Odpovídající anglický ekologický termín: rich fens

Syntaxonomická interpretace: svaz *Sphagno warnstorffii-Tomentypnion nitentis* Dahl 1957
V tomto vegetačním typu se již objevují tzv. kalcitolerantní rašeliničky (v území např. *Sphagnum warnstorffii*, *S. teres*, *S. contortum*, *S. subnitens*) a mělce kořenící acidofyty (*Drosera rotundifolia*), které se setkávají s kalcikolními cévnatými rostlinami (v území např. *Carex davalliana*, *Eriophorum latifolium*). Z toho důvodu je druhová bohatost velmi vysoká.

Mírně bohatá rašeliniště a rašelinné louky

Odpovídající anglický ekologický termín: moderately rich fens

Syntaxonomická interpretace: svaz *Caricion canescenti-nigrae* Nordhagen 1937

Jednotka sdrhuje rašelinné louky a jiné rašeliništní biotopy vyvíjející se pod vlivem podzemní nebo povrchové vody s nižší až střední koncentrací minerálů. Oproti předchozí jednotce ve společenstvech zcela chybí kalcikolní druhy cévnatých rostlin (mohou se ale ještě vyskytovat kalcitolerantní rašeliničky, zejména *Sphagnum teres*). Typickými druhy jsou zástupci rašeliniček ze sekce *Subsecunda*. Oproti přechodovým rašeliništím a vrchovištím je jednotka vymezena absencí vrchovištních druhů a tím, že nedominují rašeliničky ze sekce *Cuspidata* a *Palustria*.

Přechodová rašeliniště

Odpovídající anglický ekologický termín: poor fens

Syntaxonomická interpretace: svaz *Sphagno-Caricion canescentis* Passarge 1978

Tato rašeliniště představují minerálně nejchudší a nejkyselější typy rašelinišť sycených podzemní nebo povrchovou vodou. Voda přináší jen velmi malé množství vápníku, ale na rozdíl od vrchovišť přináší živiny (dusík, fosfor, draslík) nutné pro existenci trav (např. *Anthoxanthum odoratum*), dvouděložných bylin (např. *Viola palustris*), přesliček (*Equisetum sylvaticum*, *E. fluviatile*) a sitin (*Juncus effusus*, *J. filiformis*). Silně dominují rašeliničky, zejména *Sphagnum flexuosum* a *S. fallax*, které okyselují prostředí a kompetičně vytlačují jiné mechorostry i cévnaté rostliny. Společenstva jsou proto druhově dosti chudá.

Vrchoviště

S určitými výhradami odpovídající anglický ekologický termín: bog

Jako vrchoviště jsou označena rašeliniště sycená převážně srážkovou vodou, extrémně kyselá a chudá jak na minerály, tak i na živiny. V České republice je vegetace členěna do čtyř svazů, z nichž se v Orlických horách vyskytují dva. Svaz *Sphagnion cuspidati* (syn. *Leuko-Scheuchzerion*) sdrhuje vrchovištní šlenky s extrémně chudou vegetací (v území s druhy *Warnstorffia fluitans* a *Carex limosa*). Druhým svazem je *Sphagnion magellanici* představující běžný typ kontinentálních a subkontinentálních vrchovišť, z nichž se v Orlických horách vyskytují jen otevřené nelesní mechovočekičkové typy.

Posledním typem rašelinišť, který se ve studovaném území již nenachází, jsou vápnitá slatiniště se srážením pěnovce (calcareous fens) odpovídající některým asociacím svazu *Caricion davallianae*.

Přehled rašelinišť

Popis rašelinišť je členěn následujícím způsobem:

Název

Použito je názvů obecně vžitých, jen u několika méně známých lokalit bez zavedeného názvu je vytvořen název nový. Ten vychází zejména z topologie lokality (např. Lesní louka u Podlesí, Pod Kunštátskou kaplí).

Lokalizace

Lokalizace se skládá z určení nejbližší obce, případně osady, vztahení k dobře identifikovatelnému bodu (např. určitá kóta, význačná stavba jako např. kostel, křižovatka silnice apod.), nadmořské výšky a zeměpisných souřadnic.

Charakteristika vegetace

Obsahuje zejména informace o syntaxonomickém zařazení vegetace, zastoupení bylinného a mechového patra a výskytu nejhodněji zastoupených a diagnostických rostlin ve vegetaci. Dále jsou uvedeny poznámky k managementu lokality a její degradaci a odhadnuta je celková rozloha rašelinné vegetace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci

Uvedeny jsou jen ohrožené druhy, tedy druhy v kategoriích C1, C2 a C3 (cf. PROCHÁZKA 2001). V případě zvláště chráněných druhů jsou také uvedeny druhy vyžadující pozornost (C4) (v území je to *Dactylorhiza fuchsii* subsp. *fuchsii*). Dále jsou uvedeny regionálně vzácné druhy (RVD) (na rašeliništích v území jsou jimi např. *Eriophorum vaginatum* a *Vaccinium uliginosum*). U druhů, které nepocházejí z vlastního pozorování, je uveden zdroj.

Vyhynulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci

Tato část je zpracována jen pro ty lokality, u kterých jsou známy informace o dřívějším výskytu dalších ohrožených druhů.

1 – Rašeliniště pod Dobrošovem (označováno také jako V nebičku či Pod hájenkou)

Lokalizace: Dobrošov, drobné rašeliniště cca 1,0 km V–VJV kóty Dobrošov (623 m) JZ obce, cca 520 m n. m. Rašelinná vegetace se zde nachází na dvou mikrolokalitách vzdálených od sebe cca 130 m, horní se nachází na 50°23'52,9"N, 16°12'27,2"E, dolní na 50°23'48,8"N, 16°12'28,6"E.

Charakteristika vegetace: Mikrolokality rašelinné vegetace na rašeliništi pod Dobrošovem mají odlišný charakter. Na horním stanovišti má vegetace podobu typických rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae*. Převažují zde nízké ostřice (zejména *Carex panicea*), hojná je i *Carex rostrata*. Z charakteristických druhů rašelinné vegetace se vyskytují hojněji např. *Eriophorum angustifolium*, *Viola palustris*, *Galium uliginosum*, přítomny jsou i druhy vlhkých luk (*Lysimachia vulgaris*, *Sanguisorba officinalis*, *Cirsium palustre* aj.). Místy je bohatěji vyvinuto mechové patro (více jak 50%) s převahou rašeliničků (zejména *Sphagnum recurvum* agg.), kde se vyskytuje i *Drosera rotundifolia*. Na těchto místech je nižší pokryvnost cévnatých rostlin (cca 40%). Plocha rašelinné vegetace na horním stanovišti je do 0,04 ha. Plocha je od roku 2004, po dlouhodobé absenci obhospodařování, pravidelně sečena a je velice zachovalá.

Na spodním stanovišti je vegetace chudší, vyšší, s výraznou dominancí *Carex rostrata*. Porost se nachází na mírném svahu s intenzivně proudící vodou, jejíž hladina zasahuje po většinu roku téměř k povrchu. Vyvinuto je zde mechové patro s pokryvností 20–30 %, kde dominuje *Sphagnum recurvum* agg. Z druhů rašelinných luk se zde vyskytuje hojně *Viola palustris* (především na rašeliničkových bultech), dále jsou četné např. *Lysimachia vulgaris*, *Senecio ovatus*. Vegetace inklinuje k přechodovým rašeliništím asociace *Sphagno recurvi-Caricetum rostratae*. Plocha rašelinné vegetace na spodním stanovišti je do 0,02 ha.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex hartmanii* (C3), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3), *Parnassia palustris* (C2).

Vyhybnulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera anglica* (C1) (PROKEŠ 1946, PROCHÁZKA 1977, KRAHULEC 1978), *Drosera x obovata* (RVD) (ibid.), *Eriophorum latifolium* (C2) (HOLÁNKOVÁ 1969, KRAHULEC 1978), *Pedicularis sylvatica* (C3) (HOLÁNKOVÁ 1969).

Drosera anglica je jedním z nejvzácnějších druhů východních Čech nalezený na lokalitě v polovině 20. století (ZÁVADSKÝ apud PROKEŠ 1946). Na lokalitě se druh nacházel ještě v 70. letech 20. století (PROCHÁZKA 1977, KRAHULEC 1978), ale později v důsledku odvodnění a zástavby vyhybnul. V 90. letech 20. století byl učiněn neúspěšný pokus o repatriaci druhu (STUDNIČKA 1989). Na lokalitě vyhybnul i kříženec obou vyskytujících se druhů rosnatek *Drosera x obovata*.

2 – Louky v České Čermné

Lokalizace: Česká Čermná, louky při J okraji obce, cca 540 m n. m. Rašelinná vegetace se zde nachází na dvou loukách oddělených mírným hřbítkem vzdálených od sebe cca 140 m. Východní se nachází přibližně na 50°23'45,5"N, 16°13'47,9"E, západní na 50°23'44,4"N, 16°13'41,0"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace lokality Louky v České Čermné má různorodý charakter. Ve východní části má vegetace podobu typických rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae* převážně se zapojeným bylinným patrem a jen slaběji vyvinutým mechovým patrem. Převažují zde nízké ostřice, zejména *Carex panicea*, *C. nigra*, vzácnější je *C. echinata*. Ve spodní části východní louky převažuje na menší ploše *Carex hartmanii*, jejíž vegetace bývá někdy označována jako samostatná asociace *Caricetum hartmanii* (MATĚJKOVÁ 1997). Z typických druhů rašelinných luk se vyskytují dále např. *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica*, *Viola palustris*, hojně jsou přítomny i druhy vlhkých luk. V jižní části východní louky je bylinné patro vyvinuto slaběji a hojnější je naopak patro mechové s dominancí rašeliničků (*Sphagnum recurvum* agg., *S. teres*). Na těchto místech se vyskytuje vzácně *Drosera rotundifolia*. Plocha rašelinné vegetace na této louce je přibližně 0,2 ha.

Na západní louce se vyskytují v menší míře i typické porosty asociace *Caricetum nigrae* s dominancí *Carex panicea* (její severní část). Převažuje však vegetace přechodného charakteru k přechodovým rašeliništím svazu *Sphagno-Caricion canescentis*, jejíž stanoviště zde vykazuje vyšší zamokření. Hlavní složkou vegetace jsou ostřice *Carex rostrata*, *C. echinata* a *C. nigra*. Z charakteristických druhů rašelinišť se dále vyskytují zejména *Eriophorum angustifolium* a *Viola palustris*. Druhy vlhkých luk jsou zastoupeny méně, navíc se zde hojněji vyskytuje *Equisetum fluviatile*. Zcela ojediněle zde byl zjištěn výskyt druhu *Eriophorum vaginatum*. Významným znakem tohoto společenstva je bohaté vyvinuté mechové patro s dominancí rašeliničků (zejména *Sphagnum recurvum* agg.). Mechové patro je na menších ploškách hlavní složkou společenstva, naopak bylinné patro je vyvinuto velice slabě a cévnaté rostliny zde dosahují menší pokryvnosti. Rašelinná vegetace na západní louce dosahuje plochy přibližně 0,37 ha.

Vegetace lokality Louky v České Čermné je udržována pravidelným sečením a je velice zachovalá. V roce 1993 byla vyhlášena jako zvláště chráněné území v kategorii přírodní památka.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex hartmanii* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3), *Eriophorum vaginatum* (RVD), *Pedicularis sylvatica* (C3).

3 – Za vilami

Lokalizace: Nový Hrádek, osada Dlouhé, louka na pravém břehu pravostranného přítoku Olešenky 0,35 km SZ křižovatky Olešnice–Dlouhé–Nový Hrádek pod osadou Dlouhé, cca 580 m n. m., 50°21'59,8"N, 16°16'26,2"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace lokality Za vilami má převážně charakter přechodu rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae* a bohatých slatinišť asociace *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae*. Druhově bohaté vegetaci udávají charakter zejména nízké ostřice *Carex panicea* a *C. echinata*, méně jsou zastoupeny *Carex davalliana*, *C. flava* a *C. rostrata*. Z kalcikolních druhů se kromě ostřic *Carex davalliana* a *C. flava* velice vzácně vyskytuje *Parnassia palustris*. Z dalších charakteristických druhů rašelinných luk jsou přítomny *Eriophorum angustifolium*, *Valeriana dioica*, *Galium uliginosum*, velice hojně jsou zastoupeny i druhy vlhkých luk. V části blízké bohatému slatiništi se hojněji vyskytuje tráva *Molinia caerulea*. Na nejvlhčích místech, zejména ve spodní části lokality a na kontaktu s olšinou při potoku, se hojně vyskytuje *Menyanthes trifoliata*. V mechovém patře, které dosahuje pokryvnosti většinou 10–40 %, jsou hojně přítomny např. *Calliergonella cuspidata*, *Climacium dendroides* a *Rhytidiadelphus squarrosus*. Rašelinná vegetace na lokalitě dosahuje rozlohy přibližně 0,07 ha. Lokalita je udržována pravidelným sečením a je velice zachovalá.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex davalliana* (C2), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Menyanthes trifoliata* (C3), *Parnassia palustris* (C2), *Triglochin palustre* (C2) (DUCHÁČEK et ČÍP 2003), *Trollius altissimus* (C3).

4 – Sjezdovka u Židků

Lokalizace: Olešnice v Orlických horách, SZ svah v údolí Olešenky na jejím levém břehu, cca 2,25 km JZ–ZJZ kostela v obci, cca 640 m n. m., 50°21'44,0"N, 16°17'0,1"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace se na lokalitě vyskytuje roztroušeně na pramenných vývěrech. Jednotlivé plošky dosahují velikosti přibližně od 50 do 100 m². Vegetace na prameništích je druhově bohatá a má převážně charakter slatinných luk s kalcitolerantními rašeliničky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. Ve vegetaci nejčastěji převažuje kalcikolní *Carex davalliana*, dále jsou hojněji zastoupeny nízké ostřice jako *Carex flava* (též kalcikolní), *Carex panicea* a *Carex echinata*. Z dalších kalcikolních druhů je přítomen *Eriophorum latifolium* a velice vzácně *Parnassia palustris*. Z dalších charakteristických druhů rašelinných luk jsou přítomny *Eriophorum angustifolium*, *Valeriana dioica*, *Galium uliginosum*, na jedné ploše se vyskytují i *Carex pulicaris* a *Drosera rotundifolia*. Hojně jsou v rašelinné vegetaci (i když s jen malou pokryvností) zastoupeny i druhy vlhkých luk. Poměrně druhově bohaté je také mechové patro, které dosahuje pokryvnosti přibližně 20–30 %. Charakteristické je výskytem kalcitolerantních rašeliniček *Sphagnum warnstorffii* a *S. teres*. Dále jsou z mechorostů přítomny např. *Aulacomnium palustre*, *Calliergonella cuspidata*, *Climacium dendroides*, *Cratoneuron decipiens*, *Plagiommium elatum*. Na jedné z plošek kalcitolerantní rašeliničky zcela chybí a vegetace má charakter spíše bohatého slatiniště asociace *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae*.

Celá lokalita je udržována pravidelným sečením a je velice zachovalá. Je jednou z nejvýznamnějších lokalit slatinných luk s kalcitolerantními rašeliničky v Orlických horách a jejich podhůří. Tato vegetace se zde vyskytuje na ploše do 0,035 ha.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex davalliana* (C2), *Carex pulicaris* (C2), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3), *Eriophorum latifolium* (C2), *Parnassia palustris* (C2) (LAŠTOVIC apud GERŽA et KUČERA 2009), *Trollius altissimus* (C3).

5 – Pod Polomkou

Lokalizace: Nový Hrádek, osada Rzy, louka v údolíčku levostranného přítoku Olešenky, 0,98 km SSZ kóty Čihadlo (713 m) VJV Nového Hrádku, 580 m n. m., 50°21'25,4"N, 16°16'27,3"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace lokality Pod Polomkou má charakter slatinných luk s kalcitolerantními rašeliníky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. Charakter společenstva udávají nízké ostřice *Carex echinata* a kalcikolní *Carex davalliana*, méně hojně jsou *Carex nigra*, *C. panicea* a *C. hartmanii*. Z kalcikolních druhů se dále vzácně vyskytuje *Parnassia palustris*. Z dalších druhů typických pro rašelinné louky se vyskytují *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica*, *Viola palustris*. Přítomna je i *Drosera rotundifolia*, jejíž výskyt je pro asociaci *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii* typický. Druhové spektrum bohatého porostu doplňují druhy vlhkých luk. Mechové patro dosahuje pokryvnosti 30–40 % a převládají v něm rašeliníky. Charakteristický je výskyt kalcitolerantních *Sphagnum subnitens* a *S. teres*. Dále se vyskytují acidofilnější *Sphagnum recurvum* agg. a *S. palustre*. Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě rozlohy do 0,05 ha. Lokalita je udržována pravidelným sečením a je velice zachovalá.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex davalliana* (C2), *Carex hartmanii* (C3), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3) (DUCHÁČEK et ČÍP 2003), *Menyanthes trifoliata* (C3), *Parnassia palustris* (C2) (DUCHÁČEK et ČÍP 2003), *Trollius altissimus* (C3).

6 – Pod Sedloňovem

Lokalizace: Sedloňov, mokřad v louce nad silnicí Sedloňov–Bystré 1,4 km ZJZ kostela v Sedloňově, cca 630 m n. m., 50°20'04,6"N, 16°17'45,5"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace lokality Pod Sedloňovem má podobu slatinných luk s kalcitolerantními rašeliníky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. V bylinném patře o pokryvnosti přibližně 80 % převládají nízké ostřice *Carex panicea* a kalcikolní *Carex davalliana*, méně zastoupeny jsou *Carex nigra*, *C. echinata* a *C. flava* (také kalcikolní). Z dalších druhů typických pro slatinné louky jsou přítomny *Eriophorum angustifolium*, *Valeriana dioica*, *Viola palustris*. Přítomna je i pro vegetaci asociace charakteristická *Drosera rotundifolia*. Hojně se vyskytují také druhy vlhkých luk. V druhově bohatším mechovém patře s pokryvností cca 30 % převládají rašeliníky. Charakteristický je výskyt kalcitolerantních *Sphagnum subnitens* a *S. warnstorffii*, dále se vyskytují *Sphagnum contortum* a *S. palustre*. Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě rozlohy pouze do 0,015 ha. Do roku 2004 byla plocha zahrnuta do pastviny a docházelo k její mírné disturbanci dobyt看em. V roce 2005 byla plocha ohrazena a v současnosti je zcela bez managementu. Od té doby dochází k poklesu početnosti ohroženého druhu *Drosera rotundifolia*, kterému mírná disturbance prospívala.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex davalliana* (C2), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3).

7 – Bažiny

Lokalizace: Kounov, osada Šediviny VSV Kounova, v údolíčku 0,7 km SV kóty Zlatenka (641 m) V Kounova, cca 600 m n. m., 50°17'49,4"N, 16°17'59,0"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinnou vegetaci lokality Bažiny lze přiřadit převážně slatinným loukám s kalcitolerantními rašeliníky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. V druhově bohatém bylinném patře převládají nízké ostřice, zejména

Carex panicea, *C. echinata* a kalcikolní *Carex davalliana*, méně zastoupeny jsou *Carex nigra* a *C. flava* (také kalcikolní). Z druhů, které jsou charakteristické pro slatinné louky, jsou dále přítomny *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum* a *Valeriana dioica*. Vzácně se vyskytuje *Drosera rotundifolia*. Ve vegetaci se také vyskytují druhy vlhkých luk. V druhově bohatém mechovém patře s pokryvností cca 30 % převládají rašeliníky. Charakteristický je výskyt kalcitolerantních *Sphagnum subnitens*, *S. teres* a *S. warnstorffii*, dále se vyskytuje acidofilnější *Sphagnum recurvum* agg. Z dalších mechorostů se hojně vyskytuje např. *Aulacomnium palustre* či *Calliergonella cuspidata*. Ostatní rašelinná vegetace má charakter rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae*. Bylinné patro tohoto společenstva je chudší a převažují v něm nízké ostřice *Carex panicea* anebo *Carex nigra*. Mechové patro je vyvinuto slaběji, je chudší a bez kalcitolerantních rašeliníků. Plocha rašelinné vegetace na lokalitě je více jak 0,05 ha.

V roce 2002 bylo území vyhlášeno jako zvláště chráněné území v kategorii přírodní rezervace. Většina rašelinné vegetace je udržována pravidelným sečením a je velice zachovalá.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex davalliana* (C2), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3) (např. KAPLAN 2005), *Trollius altissimus* (C3). Z velmi vzácných mechorostů se na lokalitě vyskytuje slatiništní *Drepanocladus vernicosus* (JAKŠIČOVÁ 2004).

Vyhynulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Parnassia palustris* (C2) (FALTYSOVÁ et al. 1992). Výskyt druhu nebyl potvrzen více než 20 let. Současný výskyt však nelze zcela vyloučit, neboť vhodná stanoviště se na lokalitě pro něj stále nacházejí.

8 – Rašeliníště Pod Předním vrchem

Lokalizace: Bartošovice v Orlických horách, rašeliníště pod silnicí Bartošovice–Kunvald, 1,28 km JZ kostela v Bartošovicích, cca 630 m n. m., 50°09'19,2"N, 16°32'17,0"E.

Charakteristika vegetace: Rašeliníště Pod předním vrchem je tvořeno výhradně vegetací přechodových rašeliníšť asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Tato vegetace je druhově velmi chudá s převážně jen velmi málo rozvinutým bylinným patrem (na lokalitě většinou méně než 50 %). V něm převažuje *Eriophorum angustifolium* a nízké ostřice *Carex echinata*, *C. nigra* a *C. panicea*. Z dalších druhů se vyskytují např. *Viola palustris*, *Nardus stricta*, *Potentilla erecta*. V centrální části lokality a také v horní části rašeliníště pod elektrovodem se vyskytuje ohrožená *Drosera rotundifolia*, jejíž výskyt je pro tuto vegetaci typický. Dominantní složkou vegetace na lokalitě jsou mechorosty, které dosahují pokryvnosti místy až 100 %. V mechovém patře dominuje řada druhů rodu *Sphagnum*, nejčastěji *S. papillosum*, *S. teres*, *S. fimbriatum* a *S. fallax*. Dále se vyskytují např. *Sphagnum russowii*, *S. magellanicum*, *S. palustre* a *S. affine*. Z dalších mechorostů se hojně vyskytují též *Polytrichum commune* či *Straminergon stramineum* (ŠTECHOVÁ et al. 2011). Ve vegetaci lokality se vyskytují i prvky kontinentálních vrchovišť svazu *Sphagnion magellanici*, kterými jsou *Eriophorum vaginatum* a již zmíněný *Sphagnum magellanicum*.

Rašeliníště je tvořeno dvěma plochami. V centrální rozsáhlejší ploše se vyskytují trhlinová vrstevnicová jezírka vzniklá pohybem rašelinného substrátu po mírném svahu. Druhá, menší plocha rašeliníště, se nachází pod elektrovodem. Rozloha rašelinné vegetace dosahuje plochy celkem více jak 0,4 ha. V roce 1984 bylo území vyhlášeno jako zvláště chráněné území v kategorii přírodní památka. Vegetace přechodového rašeliníště je velice zachovalá, i když centrální plocha má tendenci zarůstat náletovými dřevinami. Ty jsou občas vyřezány. V posledních letech byla přehrazena část odvodňovacích příkopů nacházejících

se po krajích lokality, čímž dochází k vyššímu zdržení vody na lokalitě. Část lokality je pravidelně sečena s cílem potlačení expanzní trávy *Calamagrostis epigeios*. Po posečení celé plochy v roce 2010 došlo k rozšíření populace ohrožené *Drosera rotundifolia*.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3), *Eriophorum vaginatum* (RVD). Ojedinelý je výskyt rašeliničky *Sphagnum affine*. Je druhým nejvzácnějším recentně známým rašeliničkem v ČR. Jeho výskyt nebyl doposud z území Orlických hor udáván (ŠTECHOVÁ et al 2011).

9 – Lesní louka u Podlesí

Lokalizace: Bartošovice v Orlických horách, osada Podlesí S od Bartošovic, lesní louka JZ osady, cca 0,3 km Z od kóty Kuní vrch (728 m) J osady, cca 685 m n. m., 50°13'39,7"N, 16°31'54,4"E.

Charakteristika vegetace: Vegetace rašeliniště na lesní louce u Podlesí má převážně charakter přechodového rašeliniště, nejbližší má k asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinnému patru o pokryvnosti nejčastěji 50–70 % udávají charakter nízké ostřice *Carex echinata*, *C. nigra*, *C. panicea* a vyšší *Carex rostrata*. Hojný je též *Eriophorum angustifolium*. Z dalších druhů charakteristických pro rašeliniště se vyskytují *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica* a *Viola palustris*. Bohatě je vyvinuto mechové patro (až 90 %), v němž dominují rašeliničky (*Sphagnum recurvum* agg.). Ve vegetaci se vyskytují i druhy vlhkých luk (čteněji např. *Cirsium palustre*, *Crepis paludosa*, *Lysimachia vulgaris*), které indikují přechod k mezotrofnějším rašelinným loukám asociace *Caricetum nigrae*. Ty se na lokalitě také vyskytují, ale v menší míře než vegetace přechodového rašeliniště. Od ní se liší vyvinutějším bylinným patrem s převahou nejčastěji *Carex nigra* a *C. panicea*, hojnějším výskytem druhů vlhkých luk a slaběji vyvinutým mechovým patrem. Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě plochy přibližně 0,08 ha. I přes dlouhodobou absenci hospodaření je stále relativně zachovalá.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3).

10 – Niva Divoké Orlice pod Novou Vsí

Lokalizace: Bartošovice v Orlických horách, osada Nová Ves SSZ Bartošovic, louka v nivě Divoké Orlice pod Novou Vsí, cca 2,4 km SV kóty Mezivrší (939 m) JZ osady, cca 630 m n. m., 50°14'14,0"N, 16°31'35,3"E.

Charakteristika vegetace: Zrašelinělá plocha v nivě Divoké Orlice pod Novou Vsí má charakter přechodového rašeliniště svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. Přifažení k některé asociaci rozlišované v ČR je obtížné. Bylinné patro je velice chudé a je vyvinuto jen s nižší pokryvností (cca 40–60 %). Z typických druhů rašelinné vegetace jsou přítomny *Eriophorum angustifolium*, *E. vaginatum*, *Carex echinata*, *C. nigra*, *Viola palustris*. Příznačný je hojný výskyt druhu *Bistorta major*, dále se vyskytují např. *Juncus filiformis*, *Nardus stricta*, *Sanguisorba officinalis* a *Avenella flexuosa*. Silně vyvinuto je mechové patro s pokryvností až 90 %, v němž dominuje *Polytrichum commune*, vyskytují se i rašeliničky (*Sphagnum recurvum* agg.). Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,05 ha. Lokalita je dlouhodobě bez obhospodařování a v minulosti byla odvodněna mělkými příkúpkami, které jsou dnes z větší části zaneseny a nefunkční.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Eriophorum vaginatum* (RVD).

11 – Bukačka

Lokalizace: Sedloňov, lesní louky cca 0,8 km SSZ kóty Šerlich (1026 m) VJV obce, cca 980 m n. m. Rašelinná vegetace se zde nachází na dvou loukách oddělených od sebe

lesní cestou, spodní se nachází na 50°20'10,8"N, 16°22'36,7"E, horní na 50°20'15,9"N, 16°22'37,6"E.

Charakteristika vegetace: Na horní louce má rašelinná vegetace převážně charakter rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*. V bylinném patře s pokryvností až 100 % převládají ostřice *Carex nigra*, *C. panicea* a *C. rostrata*. Z druhů charakteristických pro rašelinné louky se vyskytuje *Valeriana dioica*, hojný je *Eriophorum angustifolium*. Ve vegetaci se dále velmi hojně vyskytují *Succisa pratensis* a *Dactylorhiza fuchsii*. Dále jsou přítomny i některé druhy vlhkých luk. Mechové patro je vyvinuto jen slabě (převážně jen do 10 %).

Vegetace asociace *Caricetum nigrae* se vyskytuje i na spodní louce, má ale trochu odlišný charakter. Výrazně zde dominuje *Carex panicea* a přítomny jsou kalcikolní *Carex flava* a *Pinguicula vulgaris*. Na malé ploše se na spodní louce vyskytuje i obtížně klasifikovatelný nízký porost rašelinné vegetace bez výraznější dominanty, v němž jsou přítomny kalcikolní i výrazněji acidofilní druhy. Velice hojně se vyskytuje *Pinguicula vulgaris*, dále to jsou z kalcikolních druhů *Carex flava*, *Valeriana dioica*, *Linum catharticum*, z acidofilnějších jsou přítomny např. *Viola palustris*, *Arnica montana*, *Nardus stricta* a v silněji vyvinutém mechovém patře hojně *Sphagnum fallax*.

V horní části horní louky se na ploše několika málo m² vyskytuje porost, který má svým složením nejbliže k vegetaci kontinentálních a subkontinentálních vrchovišť svazu *Sphagnion magellanicum*. Na ploše dominují chamaefyty *Vaccinium vitis-idaea* a zejména *Vaccinium myrtillus*. Z dalších diagnostických druhů svazu jsou přítomny z cévnatých rostlin již jen *Oxycoccus palustris* a *Eriophorum vaginatum*. Dále se vyskytují např. *Carex nigra* a *C. rostrata*, *Eriophorum angustifolium*, *Vaccinium uliginosum*, *Homogyne alpina*, *Melampyrum sylvaticum*. V maloplošném porostu jsou přítomny i druhy z okolní vegetace rašelinných luk, které se jinak ve vegetaci svazu *Sphagnion magellanicum* nevyskytují (např. *Equisetum fluviatile*, *Succisa pratensis*). V bohatě rozvinutém mechovém patře dominuje rašelinič *Sphagnum rubellum*, přítomen je dále *Polytrichum strictum*.

Rašelinná vegetace se na Bukačce rozkládá na ploše přibližně 0,22 ha (na horní louce do 0,18 ha, na dolní do 0,04 ha). Lokalita je pravidelně sečena (s výjimkou plošky vrchovištního charakteru) a vegetace je velice zachovalá. Území patří k přírodovědecky nejhodnotnějším lokalitám Orlických hor a v roce 1954 bylo vyhlášeno jako zvláště chráněné území v kategorii národní přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Arnica montana* (C3), *Dactylorhiza fuchsii* (C4a, chráněný druh), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Dactylorhiza x braunii* (RVD), *Eriophorum vaginatum* (RVD), *Oxycoccus palustris* (C3), *Pedicularis sylvatica* (C3) (např. DOSTÁLEK et KUČERA 2011), *Pinguicula vulgaris* (C2), *Trollius altissimus* (C3), *Vaccinium uliginosum* (RVD), *Sedum villosum* (C1).

Sedum villosum patří k nejhroženějším druhům české květeny. Jeho současný výskyt na Bukačce pochází z výsadby provedené v roce 2006 ČEPOU (2009). V Orlických horách byl druh nalezen na několika málo lokalitách, které všechny později zanikly. Nejdéle rostl na Bukačce, kde byl zaznamenán ještě v 70. letech 20. století (PROCHÁZKA 1977).

Vyhybnulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3) (např. PROCHÁZKA 1965, BELICOVÁ 1982), *Eriophorum latifolium* (C2) (PULCHART 1946, PROCHÁZKA 1965), *Pedicularis palustris* (C2) (PULCHART 1946).

12 – Kačenčina zahrádka

Lokalizace: Deštné v Orlických horách, mokřad na úpatí svahu při silnici z Deštného do Orlického Záhoří, 1,17 km VJV kostela v obci, 660 m n. m., 50°17'58,8"N, 16°21'52,3"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na lokalitě Kačenčina zahrádka má charakter slatinných luk s kalcitolerantními rašeliničky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii* s mírnou inklinací k acidofilní vegetaci přechodových rašelinišť svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. Charakter druhově bohatšímu bylinnému patru udávají zejména nízké ostřice *Carex echinata* a *C. panicea*, dále se vyskytují *Carex nigra*, *C. rostrata* a kalcikolní *Carex flava*. Kalcikolní *Carex davalliana*, která je v území v porostech zmíněné asociace běžná a většinou hojná, v rašelinné vegetaci lokality Kačenčina zahrádka chybí. Z dalších druhů charakteristických pro rašelinou vegetaci se na ploše vyskytují *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica* a *Viola palustris*. Hojněji jsou přítomny dále druhy vlhkých luk. Druhově bohatší je i mechové patro s pokryvností 20–30 %, v němž dominují rašeliničky. Jsou to především *Sphagnum palustre* a acidofilnější *S. flexuosum*, s menší pokryvností se vyskytují kalcitolerantní *Sphagnum teres* a *S. warnstorffii*. Přechod k přechodovým rašeliništím indikuje kromě slabšího zastoupení kalcikolních druhů převaha acidofilnějšího *Sphagnum flexuosum* v mechovém patře a hojný výskyt acidofilní *Nardus stricta*.

Plocha rašelinné vegetace dosahuje na lokalitě Kačenčina zahrádka rozlohy sotva 0,01 ha. Porost je celkem zachovalý a po dlouhodobé absenci obhospodařování je od roku 2005 pravidelně sečen. V roce 2005 bylo na lokalitě vyhlášeno chráněné území v kategorii přírodní památka.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3).

Již mimo hlavní plochu rašelinné vegetace roste na lokalitě kalcikolní *Carex davalliana* (C2). Vyskytuje se na mikroploškách nižší vegetace v porostech vlhkých pcháčových luk svazu *Calthion palustris*.

13 – Jelení lázeň

Lokalizace: Deštné v Orlických horách, rašeliniště v sedle mezi Velkou a Malou Deštnou cca 1,0 km S vrcholu Velké Deštné (1115 m) V obce, 1085 m n. m., 50°18'40,6"N, 16°23'55,3"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace má na lokalitě Jelení lázeň charakter vrchoviště svazu *Sphagnion magellanici*. V druhově chudém nezapojeném bylinném patře nejčastěji převažuje *Eriophorum vaginatum*, při sušších okraji převažují chamaefyty *Vaccinium uliginosum* a *V. myrtillus*. Z diagnostických druhů svazu jsou ve spodní vrstvě hojně přítomny *Oxycoccus palustris* a *Andromeda polifolia*, vzácněji *Carex pauciflora*. Z druhů zastoupených i mimo vrchoviště se objevují např. *Calluna vulgaris*, *Carex nigra*, *C. canescens*, *Potentilla erecta*, *Melampyrum pratense*. V bohatě vyvinutém mechovém patře dominují rašeliničky (*Sphagnum fallax*, dále se vyskytuje např. *Sphagnum magellanicum*, *S. russowii*, *S. flexuosum*), místy jsou hojněji přítomny i ploníky (*Polytrichum strictum*, *P. commune*). Převážnou část vegetace otevřeného vrchoviště lze přiřadit asociaci *Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi*. Malé plošky s výskytem druhu *Carex pauciflora* mají blízko k asociaci *Andromedo polifoliae-Sphagnetum magellanici*.

V komplexu vrchoviště se v drobných (většinou do 0,5 m²) zvodnělých depresích (šlencích) vyvíjí velice chudá vegetace asociace *Drepanoclado fluitantis-Caricetum limosae*. Vedle výrazných diagnostických druhů *Warnstorfia fluitans* a *Carex limosa* se jen vzácně vyskytují další druhy, kterými jsou např. *Eriophorum angustifolium* a *E. vaginatum*, *Carex canescens* či *Sphagnum fallax*.

Plocha otevřeného vrchoviště dosahuje na lokalitě rozlohy přibližně 0,1 ha. Vegetace je poměrně zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní intenzivnější údržbu. Negativním

jevem je mírné odvodňování lokality, které je vyvoláno vyhloubením příkopu při lesní asfaltové cestě podél východního okraje lokality a zřejmě i dalšími odvodňovacími příkopy v blízkém okolí rašelinné čočky. V roce 2010 bylo v příkopech umístěno několik přepážek za účelem zdržení vody na lokalitě. Další ohrožení představuje pro vegetaci otevřeného vrchoviště spontánní sukcese, kdy při vysušování dochází od okrajů k zarůstání smrkem. Ojedinelé smrky jsou proto vyřezávány. Jelení lázeň je jednou ze dvou lokalit s dobře vyvinutou vrchovištní vegetací ve studovaném území. V roce 1982 zde bylo vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Andromeda polyfolia* (C2), *Carex limosa* (C2), *Carex pauciflora* (C3) (např. PROCHÁZKA et al. 1967, PROCHÁZKA 1972, TUROŇOVÁ 1986a), *Eriophorum vaginatum* (RVD), *Listera cordata* (C1) (PROCHÁZKA 1964, TUROŇOVÁ 1986a, FRIEDE apud GERŽA et KUČERA 2011), *Oxycoccus palustris* (C3), *Vaccinium uliginosum* (RVD).

Kriticky ohrožený druh *Listera cordata* je jedním z nejvzácnějších druhů Orlických hor a jejich podhůří. Jelení lázeň je v této oblasti jeho jedinou známou recentní lokalitou. V roce 2011 po 25-ti letech jeho výskyt potvrdil FRIEDE (ibid.). Nalezen byl v několika exemplářích na rozhraní otevřeného vrchoviště a rašelinné smrčiny.

Vyhynulé či neověřené ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Eriophorum latifolium* (C2) (PROCHÁZKA et al. 1967).

Výskyt druhu *Eriophorum latifolium* je ve vrchovištní vegetaci značně nepravděpodobný a nelze vyloučit záměnu s *Eriophorum angustifolium*.

14 – Pod Maruší

Lokalizace: Deštné v Orlických horách, drobné rašeliniště pod lesní cestou, cca 630 m SV kóty Maruše (1042 m) VJV obce, cca 990 m n. m., 50°17'45,3"N, 16°24'28,3"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na malé lesní loučce pod vrchem Maruše má charakter přechodového rašeliniště. Lze ji přiřadit k asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Ve slabě vyvinutém (do 50 %), druhově velmi chudém bylinném patře převládají zejména nízké ostrice *Carex echinata* s *C. canescens*. Hojná je i tráva *Calamagrostis villosa*, dále se vyskytují např. *Trientalis europaea*, *Carex nigra*. Vysoké pokryvnosti dosahuje patro mechové (více jak 90 %). V něm převládají rašeliničky *Sphagnum flexuosum* a *S. fallax*, hojný je i *Polytrichum commune*. Ve spodní části lokality do bylinného patra hojně proniká *Phragmites australis*. Plocha rašelinné vegetace na lokalitě Pod Maruší dosahuje rozlohy do 0,02 ha. Lokalita není nikterak udržována, vegetace přechodového rašeliniště se však jeví celkem stabilní a zvláštní údržbu nevyžaduje.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: v současnosti nejsou žádné známy.

Vyhynulé či neověřené ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Listera cordata* (C1) (PROCHÁZKA 1964).

15 – Lesní louka nad Zelenkou

Lokalizace: Orlické Záhoří, lesní louka nad osadou Zelenka, cca 1,12 km VSV kóty Koruna (1099 m) SZ obce, 920 m n. m., 50°17'27,4"N, 16°25'53,3"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na lesní louce nad Zelenkou má převážně charakter přechodového rašeliniště asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je vyvinuto slaběji (kolem 50 %) a je druhově chudé. Charakter mu udávají nízké ostrice *Carex echinata* a *C. nigra* a *Eriophorum angustifolium*. Dále se vyskytují hojněji např. *Viola palustris*, *Potentilla erecta*, *Equisetum sylvaticum*, *Calamagrostis villosa*.

Mechové patro dosahuje pokryvnosti převážně až 100 % a dominuje v něm rašelíník *Sphagnum recurvum* agg. Ve spodní části lokality je na malé ploše vyvinuta vegetace charakteru rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*. Bylinné patro dosahuje pokryvnosti více jak 90 % a je druhově bohatší. Dominují zde nízké ostřice *Carex echinata* a *C. nigra*, hojně jsou přítomny druhy vlhkých luk (hojněji např. *Cirsium palustre*, *Tephroses crispa*). Mechové patro je vyvinuto jen velmi slabě (do 5 %). Plocha rašelinné vegetace na lesní louce nad Zelenkou dosahuje rozlohy cca 0,03 ha. Lokalita je dlouhodobě bez managementu, pouze v roce 2006 byly na její části vyřezány náletové dřeviny.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Arnica montana* (C3), *Dactylorhiza fuchsii* (C4a, chráněný druh).

16 – Hraniční louka

Lokalizace: Orlické Záhoří, louky cca 3,1 km SV kóty Velké Deštné (1115 m) SZ obce, cca 750 m n. m., 50°19'28,4"N, 16°25'21,9"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na Hraniční louce má převážně charakter značně degradovaného přechodového rašeliniště svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. Druhově velmi chudá vegetace má výraznou bultovitou strukturu tvořenou dominantními *Polytrichum commune* a *Eriophorum vaginatum*. Z cévnatých rostlin se v nezapojeném bylinném patře (pokryvnost převážně 40–60 %) hojně vyskytují také *Avenella flexuosa* a *Calamagrostis villosa*, dále jsou přítomny např. *Eriophorum angustifolium*, *Carex nigra*, *Equisetum sylvaticum*, *Juncus filiformis*. V bohatě rozvinutém mechovém patře (více jak 50%) se kromě převažujícího *Polytrichum commune* hojně vyskytují rašelíniky. Jsou to např. *Sphagnum fallax*, *S. fimbriatum*, *S. russowii* a *S. palustre* (ŠTECHOVÁ et al. 2011).

Na vegetaci charakteru přechodového rašeliniště navazují porosty, které vznikly zřejmě degradací rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae*. V druhově velmi chudé vegetaci dominují *Carex nigra*, *Calamagrostis villosa*, *Holcus mollis*, dále se vyskytují např. *Avenella flexuosa*, *Equisetum sylvaticum*, *Juncus filiformis*.

Rašelinná vegetace je na Hraniční louce vyvinuta na ploše přibližně 0,4 ha. Jedná se o značně degradované porosty, zejména odvodněním a absencí managementu. Na lokalitě je dosud patrná síť mělkých odvodňovacích příkúpků, které jsou již značně zanešené. V roce 1982 bylo na lokalitě vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Eriophorum vaginatum* (RVD).

V přírodní rezervaci Hraniční louka roste několik ohrožených druhů rostlin, v rašelinné vegetaci se však kromě regionálně vzácného *Eriophorum vaginatum* žádný další nevyskytuje.

17 – Velká louka

Lokalizace: Orlické Záhoří, lesní louka cca 2,7 km SV kóty Velké Deštné (1115 m) SZ obce, cca 745 m n. m., 50°19'8,8"N, 16°25'29,5"E.

Charakteristika vegetace: Hlavním typem rašelinné vegetace Velké louky jsou slatinné louky s kalcitolerantními rašelíniky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. Jedná se o druhově bohaté porosty s bylinným patrem o pokryvnosti cca 90 %. V něm převažují nízké ostřice, zejména kalcikolní *Carex davalliana*. Z dalších kalcikolních druhů jsou ve vegetaci hojně přítomny i *Carex flava*, *Eriophorum latifolium*, *Parnassia palustris*, z diagnostických druhů asociace je celkem hojně přítomna i *Carex pulicaris*. Z druhů charakteristických pro slatinné louky se ještě vyskytují *Carex panicea*, *C. echinata*, *C. nigra*, *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica*. Hojně se vyskytuje *Dactylorhiza majalis*. Druhové spektrum cévnatých rostlin je doplněno dalšími druhy

vlhkých luk. Výrazněji je ve společenstvu vyvinuto i patro mechové (cca 20–50%), které je druhově dosti bohaté. V něm většinou převládají kalcitolerantní rašeliníky, které jsou pro asociaci *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii* charakteristické. Jsou to *Sphagnum warnstorffii* a *S. contortum*. Z dalších mechorostů jsou přítomny např. *Campylium stellatum*, *Scorpidium cossonii*, *Hypnum pratense* a *Tomentypnum nitens* (ŠTECHOVÁ 2006).

Na menší ploše jsou z rašelinné vegetace na Velké louce dále vyvinuty porosty rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae*. Oproti předchozímu společenstvu jsou druhově chudší, neboť zde zcela chybí kalcikolní druhy cévnatých rostlin a kalcitolerantní rašeliníky. Charakter vegetace je dán převahou nízkých ostřic *Carex nigra*, *C. echinata* a *C. panicea*. Většinou hojně jsou i *Eriophorum angustifolium*, *Valeriana dioica*, druhové spektrum je doplněno druhy vlhkých luk. Mechové patro je vyvinuto slaběji (do 20%) a je druhově chudší (výskyt např. *Aulacomnium palustre*, *Calliergonella cuspidata*, *Plagiomnium elatum*).

Rašelinná společenstva se na Velké louce rozkládají na ploše cca 0,6 ha. Lokalita představuje jednu z nejrozsáhlejších souvislých ploch této vegetace ve studovaném území. Vegetace je udržována pravidelným sečením a je velice zachovalá. Vyznačuje se výskytem řady ohrožených druhů rostlin v bohatých populacích. V roce 1982 bylo na lokalitě vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní památka.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex davalliana* (C2), *Carex pulicaris* (C2), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Eriophorum latifolium* (C2), *Parnassia palustris* (C2).

18 – Lesní louka na Trčkově

Lokalizace: Orlické Záhoří, lesní louka cca 3,18 km SVV kóty Velké Deštné (1 115 m) SZ obce, 715 m n. m., 50°18'54,3"N, 16°26'13,3"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace této lokality je značně degradovaná. Má charakter přechodového rašeliniště svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. V druhově chudém a převážně nezapojeném bylinném patře se hojněji vyskytují zejména druhy *Carex nigra*, *Eriophorum vaginatum* a *Avenella flexuosa*. Z dalších druhů typických pro rašelinnou vegetaci jsou přítomny např. *Carex canescens*, *Eriophorum angustifolium*, *Juncus filiformis*, dále se vyskytují *Potentilla erecta*, *Equisetum sylvaticum*. V nejsušších místech vykazuje rašelinná vegetace přechod ke smilkovým trávníkům svazu *Violion caninae*. Plocha rašelinné vegetace dosahuje na lokalitě rozlohy přibližně 0,2 ha (v minulosti byla její rozloha větší, neboť došlo k částečnému zalesnění). Rašelinná vegetace je silně degradována výrazným odvodněním, zejména díky hlubokému příkopu podél lesní cesty při jejím západním okraji. V minulosti zde zřejmě docházelo i k těžbě rašeliny (na těžbu poukazuje nejen odvodnění a modelace terénu v okolí, ale i poznámka ČELAKOVSKÉHO /1883/ k výskytu *Salix myrtilloides* z rašeliniště na Trčkově v blízkosti hranice, s nímž je zřejmě tato lokalita totožná nebo alespoň velmi blízká).

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Eriophorum vaginatum* (RVD).

19 – Trčkovská louka

Lokalizace: Orlické Záhoří, louka cca 2,45 km SVV kóty Velké Deštné (1115 m) SZ obce, cca 745 m n. m., 50°18'42,8"N, 16°25'39,9"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na Trčkovské louce má charakter rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*, pomístně s mírnou inklinací k přechodovým rašeliništím svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. V bylinném patře s pokrývností 70–90% převažují nízké ostřice, zejména *Carex echinata*. Hojnější jsou dále *Carex panicea* a *C. nigra*. Z druhů

charakteristických pro rašelinné louky jsou dále přítomny *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum*, *Viola palustris*, *Valeriana dioica*, hojný je *Dactylorhiza majalis*. Druhové spektrum je doplněno druhy vlhkých luk. Pokryvnost mechového patra je variabilní. V centrální části plochy je vyvinuto silněji (30–50 %) a dominují v něm rašeliníky (zejména *Sphagnum flexuosum*). V těchto částech vegetace rašelinné louky vykazuje přechod k přechodovému rašeliníšti svazu *Sphagno-Caricion canescens*. Menší porosty rašelinné vegetace se v rámci lokality Trčkovská louka nacházejí ještě cca 240 m J od výše popisované hlavní plochy. Zde dominuje převážně *Carex nigra* a rašelinná vegetace vykazuje již výraznější přechod k vlhkým pcháčovým loukám svazu *Calthion palustris*, se kterými tvoří plynulé přechody.

Rašelinná vegetace je na Trčkovské louce vyvinuta na ploše cca 0,35 ha. Plocha je pravidelně sečena a vegetace je velice zachovalá. V roce 1982 bylo na lokalitě vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3).

V přírodní rezervaci Trčkovská louka roste více ohrožených druhů rostlin, v rašelinné vegetaci se však kromě *Dactylorhiza majalis* žádný další nevyskytuje.

20 – Nad Polankou

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, lesní louka pod cestou cca 2,2 km SZZ kostela v obci, 735 m n. m., 50°14'55,7"N, 16°22'55,7"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace lokality Nad Polankou má charakter výhradně přechodového rašeliníště asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je vyvinuto jen slaběji (40–60 %) a je druhově velmi chudé. Charakter mu udává bohatý výskyt *Eriophorum angustifolium*, *Nardus stricta*, *Agrostis stolonifera*, dále se čteněji vyskytují např. *Eriophorum vaginatum*, *Carex echinata*, *C. nigra*, *Viola palustris*, *Potentilla erecta*, *Trientalis europaea*. Na části rašeliníště se vyskytuje *Oxycoccus palustris* a hojně *Drosera rotundifolia*. Mechové patro je vyvinuto velice silně (více jak 90 %) a výrazně v něm převažují rašeliníky (zejména *Sphagnum recurvum* agg., méně *S. palustre*). Hojněji se vyskytuje dále *Polytrichum commune*.

Rašelinná vegetace na lokalitě Nad Polankou je vyvinuta na ploše více jak 0,3 ha. Vegetace je poměrně zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní péči. V roce 2005 a opakovaně v roce 2011 byl na lokalitě vyřezán nálet smrku a olší a plocha otevřeně rašelinné vegetace byla několikanásobně zvětšena na současnou rozlohu více jak 0,3 ha.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3), *Eriophorum vaginatum* (RVD), *Oxycoccus palustris* (C3).

21 – Kačerov

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, rašeliníště u osady Kačerov, cca 1,8 km Z kostela v obci, cca 685 m n. m., 50°14'25,7"N, 16°23'6,4"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace se na lokalitě Kačerov nachází v její centrální bezlesé části a má různorodý charakter. V její jihovýchodní části má vegetace charakter přechodového rašeliníště svazu *Sphagno-Caricion canescens*, bližší klasifikace na úrovni asociace je obtížná. Bylinné patro je zde vyvinuto velmi slabě (cca 20–40 %) a je druhově velmi chudé. V něm se vyskytují čteněji zejména *Carex nigra*, *C. rostrata*, *C. panicea*, *C. echinata*, *Agrostis stolonifera*, *Equisetum fluviatile*, *Eriophorum angustifolium*, *Juncus effusus*, *Viola palustris*, vzácněji *Eriophorum vaginatum*, místy má vyšší pokryvnost *Equisetum sylvaticum*, *Lysimachia vulgaris*, ve spodní části i *Calamagrostis villosa*. Silně je vyvinuto mechové patro s dominancí rašeliníků (*Sphagnum recurvum*

agg., *S. inundatum*). To je na několika malých plochách odumřelé a na těchto místech se šíří byliny např. *Lysimachia vulgaris* a ruderální *Galeopsis tetrahit*.

V severní části bezlesé enklávy lokality se nachází rozsáhlejší také obtížně klasifikovatelný porost, který nese znaky rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae* a vegetace vysokých ostřic na oligotrofních až mezotrofních stanovištích svazu *Magno-Caricion elatae*. Pro plochu je příznačné to, že je z velké části po většinu roku přeplovována povrchovou vodou z výše položených pramenišť. Bylinné patro je vyvinuto s pokryvností 80–100% a charakteristická je silně vyvinutá střední vrstva s výraznou dominantou *Menyanthes trifoliata*, jejíž pokryvnost může dosahovat až 90%. Dále se hojněji vyskytují ostřice *Carex rostrata*, *C. panicea*, *C. nigra*, *C. echinata*, vzácnější je kalcikolní *Carex flava*. Z druhů charakteristických pro rašelinné louky se dále vyskytují *Galium uliginosum*, *Viola palustris*, *Valeriana dioica*, hojný je *Eriophorum angustifolium*. Četnější se v porostu vyskytuje i *Equisetum fluviatile*. Druhové spektrum je doplněno některými druhy vlhkých luk. Mechové patro dosahuje převážně nižší pokryvnosti cca 10% a je druhově celkem pestré. Vyskytují se zde např. *Aulacomnium palustre*, *Calliergonella cuspidata*, *Calliergon stramineum*, *Philonotis fontana*. Místy je mechové patro ale vyvinuto silněji (až 40%) s převahou rašeliničků. Jsou to např. *Sphagnum contortum*, *S. teres* a *S. squarrosum*. První dva druhy jsou charakteristické pro slatinné louky s kalcitolerantními rašeliničky svazu *Sphagno warnstorffii-Tomentypnion nitentis*.

Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě Kačerov rozlohy přibližně 0,25 ha. Porost v severní části nelesní enklávy nejvíce žádné výraznější znaky degradace a pro jeho zachování je vhodné jeho sečení v intervalu jednou za 3–5 let. Na obou plochách se pak v několikaletých intervalech vyřezávají dřeviny (zejména rozrůstající se polykormony křovitých vrb). Plocha přechodového rašeliniště v jihovýchodní části nelesní enklávy je více degradovaná, což se projevuje pomístním odumíráním koberců rašeliničků a šířením druhu *Galeopsis tetrahit*. Mezi oběma výše popisovanými plochami rašelinné vegetace byl v roce 2005 na ploše 0,8 ha vyřezán mladší olšový porost s bohatým podrostem *Menyanthes trifoliata*. Tím byly dřívější dvě samostatné nelesní plochy spojeny v jednu velkou. Vegetace na vytěžené ploše je velmi variabilní a probíhají v ní intenzivní sukcesní změny. Při vhodném managementu lze předpokládat na části plochy vývoj rašelinné vegetace s hojným zastoupením *Menyanthes trifoliata*, jako se vyskytuje v severní části bezlesí. Pro biologický význam bylo na lokalitě Kačerov již v roce 1984 vyhlášeno chráněné území v kategorii přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Carex hartmanii* (PÁLKOVÁ 2008), *Dactylorhiza majalis* (C3), *Eriophorum vaginatum* (RVD), *Menyanthes trifoliata* (C3).

22 – Nad Kunčinou Vsi

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, louka při kraji lesa nad osadou Kunčina Ves, 0,93 km SV kostela v Kunčině Vsi, 700 m n. m., 50°13'49,4"N, 16°23'27,5"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na louce nad Kunčinou Vsi má charakter přechodového rašeliniště svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. Klasifikace na úrovni asociace je obtížná. Díky hojnému výskytu druhu *Juncus filiformis* má blízko k dřívě rozlišované asociaci *Juncus filiformis-Sphagnetum recurvi* (RYBNÍČEK et al. 1984). Porost je sušší a vykazuje také inklinaci k oligotrofním trávníkům svazu *Violion caninae*. Bylinné patro je vyvinuto spíše slaběji (cca 70%) a je druhově chudé. Kromě *Juncus filiformis* se v porostu dále hojněji vyskytují *Nardus stricta*, *Holcus mollis*, *Bistorta major*, *Carex nigra*. Z druhů charakteristických pro rašeliniště jsou přítomny *Carex canescens*, *C. echinata*, *Viola palustris*. Dále se vyskytují např. *Potentilla erecta*, *Lysimachia vulgaris*, *Avenella*

flexuosa. V mechovém patře o pokryvnosti cca 50–60% dominuje rašelíník *Sphagnum recurvum* agg., přítomen je také *Polytrichum commune*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,12 ha a je dlouhodobě bez managementu. Občas je sečen její JV okraj navazující na vlhké louky asociace *Cirsietum rivularis*.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3).

Dactylorhiza majalis zasahuje do rašelinné vegetace jen velmi okrajově a to sice z těsně přilehlých porostů vlhkých pcháčovských luk, kde je hojný.

23 – Rašeliniště pod Pětirozcestím

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, rašeliniště cca 2,0 km SVV kostela v obci, cca 900 m n. m., 50°14'42,4"N, 16°26'03,5"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace rašeliniště pod Pětirozcestím má převážně charakter přechodového rašeliniště asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je vyvinuto jen slaběji (40–60%) a je druhově velmi chudé. Převažují v něm šáchorovité rostliny, kterými jsou *Carex echinata*, *C. nigra* a *Eriophorum angustifolium*. Vzácněji se vyskytuje i *Eriophorum vaginatum*. Dále se čteněji vyskytují např. *Agrostis stolonifera*, *Anthoxanthum odoratum*, *Nardus stricta*, *Potentilla erecta*, *Equisetum sylvaticum*, *Viola palustris* a *Trientalis europaea*. Mechové patro je vyvinuto velice silně s pokryvností blížící se až 100%. Dominuje v něm zejména rašelíník *Sphagnum fallax*, méně *Sphagnum palustre*, případně ploník *Polytrichum commune*. V prostoru přechodového rašeliniště se nacházejí drobná trhlínová jezírka, která vznikají pohybem rašeliny po svahu vlivem gravitace. V nich často dominuje *Eriophorum angustifolium*, který převažuje na nejvlhčích místech rašeliniště.

Na menší ploše v SZ části lokality má vegetace charakter rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*. Ta se liší bohatě vyvinutým bylinným patrem (pokryvnost až 100%) s dominancí *Carex nigra* a jen slabě vyvinutým patrem mechovým bez rašelíníků (do 5%). Dále se hojněji vyskytují některé byliny, např. *Cirsium palustre*, *Epilobium palustre*, *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica*.

Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě rozlohy cca 0,45 ha. Vegetace charakteru přechodového rašeliniště je velice zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní péči, i výskyt náletu dřevin je velmi sporadický. Plocha rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae* je více degradována vlivem dlouhodobé absence sečení. V roce 2011 byla plocha z části pokosena. V roce 1984 bylo na lokalitě vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní památka.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza fuchsii* (C4a, chráněný druh) (KUČERA 1986, 2003), *Dactylorhiza majalis* (C3) (KUČERA 1986, 2003), *Eriophorum vaginatum* (RVD).

Vyhynulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Arnica montana* (C3) (MARTÍNKOVÁ apud KUČERA 1986), *Trollius altissimus* (C3) (ibid.).

24 – Pod Zakletým

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, lesní louka cca 1,97 km V–JVV kostela v obci, cca 900 m n. m., 50°14'06,7"N, 16°26'08,0"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na lokalitě Pod Zakletým není fytoecologicky vyhraněná. Převažují zde porosty, které mají nejbližší ke slatinným lukám s kalcitolerantními rašelíníky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. V nezapojené vegetaci (pokryvnost 80–90%) dominují nízké ostrice, zejména kalcikolní *Carex flava*. Dále jsou přítomny hojně *Carex echinata*, *C. panicea*, méně *C. nigra*. Z kalcikolních druhů

slatinišť se vzácně vyskytuje *Eriophorum latifolium*, pomístně je velmi hojná *Pinguicula vulgaris*. Ta se vyskytuje zejména na mikroploškách obnaženého substrátu drobných sva-hových nátrží. Kalcikolní *Carex davalliana*, která je v území v porostech zmíněné asociace běžná a většinou i dominuje, v rašelinné vegetaci lokality Pod Zakletým chybí. Z dalších druhů typických pro slatinné louky jsou přítomny *Eriophorum angustifolium*, *Galium uliginosum*, *Viola palustris*, *Valeriana dioica*. Druhové spektrum vegetace je doplněno některými druhy vlhkých luk. Mechové patro je vyvinuto s pokryvností cca 30–40% a je druhově celkem pestré. Vyskytují se např. druhy *Calliergonella cuspidata*, *Dichodontium palustre*, *Bryum pseudotriquetrum*, *Philonotis fontana*, *Plagiomnium* sp. div. a kalcikolní *Palustriella decipiens*. Hojně jsou i játrovky *Pellia* sp. a *Chiloscyphus polyanthos*. Vzácněji jsou přítomny i rašeliničky minerálně bohatších stanovišť *Sphagnum teres* a *S. squarrosum* (ŠTECHOVÁ et al. 2011). Výskyt prvního z druhů je charakteristický pro slatinnou vegetaci svazu *Sphagno warntstorffii-Tomentypnion nitentis*. Části vegetace bez kalcikolních druhů *Pinguicula vulgaris* a *Eriophorum latifolium* a jen se sporadickým výskytem *Carex flava* mají charakter rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae*.

Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,06 ha. Lokalita byla do nedávné doby dlouhodobě bez údržby, což se projevilo degradací vegetace a šířením dřevin a to i na místech s *Pinguicula vulgaris*. V letech 2009 a 2010 došlo na lokalitě k téměř úplnému vyřezání náletu, po kterém následovalo kosení lokality. V roce 1994 bylo na lokalitě vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3), *Eriophorum latifolium* (C2), *Pinguicula vulgaris* (C2).

25 – Pod Kunštátskou kaplí

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, lesní loučka 0,7 km Z–JZZ Kunštátské kaple na vrchu Kunštátská kaple (1040 m) SV obce, cca 970 m n. m., 50°14'51,4"N, 16°26'27,8"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na lesní loučce pod Kunštátskou kaplí má charakter výhradně přechodového rašeliniště asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Slaběji vyvinuté bylinné patro (pokryvnost 50–70%) je druhově velmi chudé a charakter mu udává hojný *Eriophorum angustifolium* a nízké ostřice *Carex echinata* a *C. nigra*. Hojněji se vyskytuje dále *Calamagrostis villosa*, přítomny jsou i např. *Avenella flexuosa*, *Trientalis europaea*, *Vaccinium myrtillus*. Bohatě je vyvinuto patro mechové (více jak 90%), ve kterém výrazně dominuje rašelinič *Sphagnum fallax*. Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě rozlohy cca 0,02 ha. Je poměrně zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní údržbu.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: v současnosti nejsou žádné známy.

26 – U Kunštátské kaple

Lokalizace: Zdobnice v Orlických horách, hřebenové rašeliniště 0,27 km JVJ Kunštátské kaple na vrchu Kunštátská kaple (1040 m) SV obce, 1039 m n. m., 50°14'47,8"N, 16°27'08,1"E.

Charakteristika vegetace: Vegetace otevřeného rašeliniště má na lokalitě U Kunštátské kaple charakter vrchoviště svazu *Sphagnion magellanicum*. V druhově chudém nezapojeném bylinném patře se vyskytují z diagnostických druhů svazu *Eriophorum vaginatum*, *Oxycoccus palustris*, *Andromeda polifolia* a *Carex pauciflora*. Z druhů zastoupených i mimo vrchoviště se objevují např. *Calluna vulgaris*, *Carex nigra*, *C. canescens*, *Potentilla erecta*, *Melampyrum pratense*, *Vaccinium uliginosum* a *V. myrtillus*. Poslední

dva druhy při sušších okraji otevřeného vrchoviště na kontaktu s rašelinnou smrčínou dominují. V bohatě vyvinutém mechovém patře dominují rašeliničky (*Sphagnum fallax*, dále se vyskytuje např. *Sphagnum flexuosum* a *S. russowii*), místy je hojněji přítomen i *Polytrichum commune*. Na rozdíl od další lokality vrchovištní vegetace studovaného území Jelení lázeň lze převážnou část vrchovištní vegetace lokality U Kunštátské kaple přiřadit asociaci *Andromeda polyfoliae-Sphagnetum magellanicum*. A to díky hojně vyskytujícímu se diagnostickému druhu *Carex pauciflora*, i když zde chybějí (jako v celých Orlických horách) druhy rodu *Empetrum*, které v jiných pohořích mají pro tuto asociaci také diagnostický význam. Dalším rozdílem je menší účast druhu *Eriophorum vaginatum*. Jen menší plochy se vzácným výskytem nebo absencí *Carex pauciflora* lze hodnotit jako asociaci *Eriophorum vaginatum-Sphagnetum recurvum*.

V porostech svazu *Sphagnion magellanicum* se nacházejí drobné (většinou do 0,5 m²) zvodnělé deprese (šlenky) s velice chudou vegetací asociace *Drepanocladum fluitantis-Caricetum limosae*. Vedle výrazných diagnostických druhů *Warnstorfia fluitans* a *Carex limosa* se jen vzácně vyskytují další druhy, kterými jsou např. *Eriophorum angustifolium* a *E. vaginatum* či *Sphagnum fallax*. Místy je dominantní *Carex limosa* nahrazena převažující *Carex canescens*.

Plocha vegetace otevřeného vrchoviště nepřesahuje na lokalitě rozlohu 0,02 ha. Jednotlivé malé plošky této vegetace jsou odděleny nízkými rozvolněnými porosty rašelinné smrčiny. Vegetace je poměrně zachovalá a nevyžaduje zvláštní údržbu. Ohrožována je rozrůstáním navazujících rašelinných smrčin, které se udržely pouze v bezprostřední blízkosti rašelině. V roce 1973 zde bylo vyhlášeno zvláště chráněné území v kategorii přírodní památka. V 80. letech 20. století téměř všechny smrkové porosty v okolí Kunštátské kaple vlivem imisního zatížení odumřely. Dnes zde převažují rozvolněné mladé porosty smrku a kleče. Vzácný výskyt druhu *Eriophorum vaginatum* a pomístně bohatě rozvinuté mechové patro s dominancí rašeliniček poukazuje na dřívější mnohem rozšířenější výskyt rašelinné vegetace v oblasti hřebene kolem Kunštátské kaple.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Andromeda polyfolia* (C2), *Carex limosa* (C2), *Carex pauciflora* (C3), *Dactylorhiza fuchsii* (C4a, chráněný druh) (např. KUČERA 2003), *Drosera rotundifolia* (C3) (např. PROCHÁZKA 1972, KUČERA 2003), *Eriophorum vaginatum* (RVD), *Oxyccoccus palustris* (C3), *Vaccinium uliginosum* (RVD).

Druh *Dactylorhiza fuchsii* neroste přímo ve vrchovištní vegetaci ale v její okolí.

Vyhynulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Listera cordata* (C1) (např. PROCHÁZKA 1972, 1977).

Kriticky ohrožený *Listera cordata* byl v minulosti nalezen ještě na dalším místě nedaleko Kunštátské kaple a to SZ směrem (PROCHÁZKA 1972).

27 – Niva Divoké Orlice pod Orlickým Záhořím

Lokalizace: Orlické Záhoří, louka v nivě Divoké Orlice, cca 2,4 km JV kostela v obci, 650 m n. m., 50°15'39,3"N, 16°29'43,4"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace v nivě Divoké Orlice pod Orlickým Záhořím má charakter výhradně přechodového rašelině a nejbližší má k asociaci *Sphagnion recurvum-Caricetum rostratae*. Pro stanoviště je příznačné vysoké zamokření, kdy i v nejsušších obdobích dosahuje hladina vody k povrchu. Druhově velmi chudému bylinnému patru s pokryvností cca 80 % dominuje *Carex rostrata*. Dále se vyskytují např. *Carex canescens*, *Juncus filiformis*, *Holcus mollis*, *Agrostis stolonifera*. V silněji rozvinutém mechovém patře (pokryvnost cca 60 %) dominuje rašeliniček *Sphagnum flexuosum*, vyskytuje se i *Sphagnum inundatum*. Z dalších mechorostů jsou přítomny např. *Aulacomnium palustre* a *Calliergon*

stramineum. Rašelinná vegetace dosahuje na lokalitě rozlohy více jak 0,1 ha. Plocha je dlouhodobě bez managementu, ale zřejmě žádnou speciální péči nevyžaduje.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: v současnosti nejsou žádné známy.

28 – Černá Voda

Lokalizace: Orlické Záhoří, osada Černá Voda J obce, rašeliniště v údolíčku cca 1,07 km JVV odbočky do Říček v Orl. horách ze silnice Orlické Záhoří–Bartošovice v Orl. horách S osady, 659 m n. m., 50°15'04,2"N, 16°30'04,7"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na lokalitě u osady Černá Voda má charakter přechodového rašeliniště. Lze ji přiřadit asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. V druhově chudém bylinném patře o pokryvnosti cca 60–80% se výrazně uplatňuje *Eriophorum angustifolium*, dále se z druhů typických pro rašeliniště vyskytují *Carex canescens*, *C. nigra*, *C. echinata*, *Eriophorum vaginatum*, hojná je *Viola palustris*. Z dalších druhů se vyskytují např. *Holcus mollis*, *Nardus stricta*, *Potentilla erecta*, *Bistorta major*, hojně *Agrostis stolonifera*. Plochy s velmi hojným výskytem druhu *Juncus filiformis* mají charakter v minulosti rozlišované asociace *Juncus filiformis-Sphagnetum recurvi* (RYBNÍČEK et al. 1984). Rašelinná vegetace je zde vyvinuta na ploše necelých 0,1 ha. Je poměrně zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní údržbu.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Eriophorum vaginatum* (RVD).

29 – Rašeliniště v Nové Vsi

Lokalizace: Bartošovice v Orlických horách, osada Nová Ves SSV obce, rašeliniště v horní části osady pod silnicí, cca 660 m n. m., cca 2,4 km SV kóty Komář vrch (991 m) ZJZ osady, 50°14'33,6"N, 16°30'28,4"E.

Charakteristika vegetace: Rašeliniště v Nové Vsi má charakter výhradně přechodového rašeliniště a jeho vegetaci lze přiřadit asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. V bylinném patře o pokryvnosti 40–80% převládají šachorovité rostliny, zejména nízké ostřice (např. *Carex nigra* a *C. canescens*) a velmi hojný je *Eriophorum angustifolium*. Z dalších druhů jsou čteněji přítomny *Agrostis stolonifera*, *Juncus filiformis*, *Potentilla erecta*, *Holcus mollis*, *Nardus stricta*, *Avenella flexuosa*, v okrajových partiích je hojný *Bistorta major*. Bylinné patro je zde vyvinuto mozaikovitě a na části rašeliniště dosahuje jen velmi malé pokryvnosti. Bohatě je vyvinuto mechové patro (pokryvnost cca 80%), ve kterém výrazně dominuje rašelíník *Sphagnum fallax*, místy je hojnější i ploník *Polytrichum commune*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše cca 0,02 ha. Lokalita je dlouhodobě bez jakéhokoliv managementu. Na rašelinnou vegetaci navazují celkem zachovalé porosty tužebníkových lad a vlhkých pcháčových luk svazu *Calthion palustris*, které se však postupně rozšiřují i do rašelinné vegetace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: v současnosti nejsou žádné známy.

30 – Lesní loučka pod Anenským vrchem

Lokalizace: Říčky v Orlických horách, lesní loučka v zatáčce nad lesní cestou 0,77 km J–JZZ kóty Aneský vrch (991 m) VSV obce, 870 m n. m., 50°12'55,9"N, 16°30'07,1"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na loučce pod Anenským vrchem má charakter rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*. Bylinné patro je rozvinuto s pokryvností až 100% a dominují v něm nízké ostřice *Carex nigra* a *C. echinata*. Z druhů charakteristických pro rašelinné louky jsou hojně přítomny dále *Eriophorum*

angustifolium a *Viola palustris*. Druhovou skladbu vegetace doplňují některé další druhy zejména vlhkých luk (hojnější je zejména *Chaerophyllum hirsutum*). Mechové patro je vyvinuto jen slabě (cca 5 %) a vyskytuje se v něm např. *Bryum pseudotriquetrum*. Část plochy rašelinné vegetace vykazuje již inklinaci k přechodovému rašeliništi svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. Zde má bylinné patro nižší pokryvnost (cca 80 %) a převažují v něm druhy *Carex echinata*, *Eriophorum angustifolium*, *Nardus stricta*, *Potentilla erecta*, *Viola palustris* a *Anthoxanthum odoratum*. Mechové patro má pokryvnost cca 10 % a tvoří jej rašeliničky *Sphagnum flexuosum* a *S. palustre*. Na rašelnicích roste vzácně *Drosera rotundifolia*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše cca 0,01 ha. Vegetace je ochuzena a degradována vlivem dlouhodobé absence hospodaření. Před několika lety zde byly vyřezány nárosty smrku.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza fuchsii* (C4a, chráněný druh), *Drosera rotundifolia* (C3).

31 – Lesní loučky pod Mezivrším

Lokalizace: Říčky v Orlických horách, dvě blízké lesní loučky pod vrchem Mezivrší (939 m) SV obce, horní 0,89 km JJZ kóty, 855 m n. m., 50°13'04,6"N, 16°29'43,5"E, spodní 0,97 km JJZ kóty, 850 m n. m., 50°13'02,6"N, 16°29'39,9"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace na loučkách pod Mezivrším má charakter výhradně přechodového rašeliniště svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. Na horní loučce ji lze přiřadit asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je zde velmi chudé a je vyvinuto s pokryvností jen cca 50 %. Hojně jsou zastoupeny zejména nízké ostřice *Carex echinata* a *C. nigra*, dále jsou přítomny např. *Eriophorum angustifolium*, *Viola palustris*, *Equisetum sylvaticum*, *Potentilla erecta* a *Anthoxanthum odoratum*. Mechové patro dosahuje pokryvnosti minimálně 90 % a je tvořeno rašeliničky. Převažují *Sphagnum fallax*, *S. palustre*, přítomen je i *S. russowii*.

Na dolní louce je dále vyvinuta vegetace, která má nejbližší asociaci *Carici rostratae-Sphagnetum apiculati*. Charakter bylinnému patru o pokryvnosti cca 90 % udává zejména dominantní *Carex rostrata*. Dále se z druhů charakteristických pro rašeliniště hojně vyskytují *Carex nigra* a *Viola palustris*, přítomny jsou i *Carex echinata* a *Galium uliginosum*. Druhovou garnituru doplňují některé druhy typické pro vlhké louky (např. *Cirsium palustre*, *Myosotis nemorosa*, *Epilobium palustre*). Mechové patro dosahuje pokryvnosti 40–50 % a dominují v něm rašeliničky. Přítomny jsou *Sphagnum flexuosum*, *S. palustre*, *S. squarrosum*.

Rašelinná vegetace na dvou blízkých loučkách pod Mezivrším je vyvinuta na ploše mírně přesahující rozlohu 0,1 ha. Vegetace na horní louce je celkem zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní péči. Porosty s převahou *Carex rostrata* na dolní louce se jeví mírně degradované, zřejmě díky absenci sečení.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: v současnosti nejsou žádné známy.

32 – Nad kapličkou

Lokalizace: Říčky v Orlických horách, lesní loučka 2,4 km JZ kóty Anenský vrch (991 m) VSV obce, cca 790 m n. m., 50°12'05,9"N, 16°29'16,9"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinná vegetace lokality Nad kapličkou má výhradně charakter přechodového rašeliniště a lze ji přiřadit asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je druhově velmi chudé a je vyvinuto jen slaběji (pokryvnost 50–70%). Charakter mu udávají zejména nízké ostřice *Carex echinata* a *C. nigra* a *Eriophorum*

angustifolium. Hojněji se vyskytují i druhy *Viola palustris*, *Nardus stricta*, *Potentilla erecta*, *Agrostis stolonifera*, *Equisetum sylvaticum*, na silně zvodnělých místech pramených vývěřů je hojná *Juncus articulatus*. Zejména na disturbovaných místech lesní zvěří se na obnažené rašelině až masově vyskytuje *Drosera rotundifolia*. Silně je vyvinuto mechové patro, v němž výrazně dominuje rašeliník *Sphagnum fallax*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše mírně přesahující rozlohu 0,1 ha. Je velice zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní péči.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3).

33 – Remízek u Těchonína

Lokalizace: Těchonín, rašeliniště v remízu v loukách 1,3 km JVV kostela v obci, cca 635 m n. m., 50°03'29,6"N, 16°38'01,9"E.

Charakteristika vegetace: Rašeliniště u Těchonína má charakter přechodového rašeliniště a jeho vegetace náleží k asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je velmi chudé a dosahuje pokryvnosti pouze 20–50%. Na jeho skladbě se podílejí zejména druhy *Eriophorum angustifolium*, *Nardus stricta*, *Viola palustris*, *Potentilla erecta*, *Carex echinata*, *C. panicea*, *Agrostis stolonifera*, vzácně se vyskytuje *Drosera rotundifolia*. Velmi silně je vyvinuto mechové patro, které dosahuje pokryvnosti až 100%. Tvořeno je téměř výhradně rašeliníky, zejména druhy *Sphagnum flexuosum* a méně *S. palustre*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,04 ha. Ohrožena je rozrůstáním náletoých dřevin a zejména expanzí ostružiníku.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3) (BUREŠ 2002).

34 – Hynkovice

Lokalizace: Jamné nad Orlicí, lesní louka cca 1,9 km Z–SZZ kóty Suchý vrch (995 m) VSV obce, cca 740 m n. m., 50°03'12,6"N, 16°39'58,9"E.

Charakteristika vegetace: Rašeliniště lokality Hynkovice má charakter přechodového rašeliniště a jeho vegetace odpovídá asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro je velmi chudé a dosahuje pokryvnosti pouze 50–60%. Hojněji se v něm vyskytují zejména trávy *Nardus stricta*, *Agrostis stolonifera*, *Avenella flexuosa* a *Anthoxanthum odoratum*, četný je *Eriophorum angustifolium*. Z bylin se místy masově nachází *Drosera rotundifolia*, hojnější jsou ještě *Potentilla erecta* a *Equisetum sylvaticum*. Ostřice se vyskytují ve vegetaci řídké, jsou to druhy *Carex echinata*, *C. panicea* a *C. rostrata*. Pokryvnost mechového patra je na většině plochy více než 90%. V něm výrazně dominují rašeliníky, zejména *Sphagnum fallax*, *S. palustre*, *S. russowii*, méně četný je *Sphagnum capillifolium*. Přítomen je i plovník *Polytrichum commune*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,13 ha. Vegetace je velice zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní péči. V roce 2002 byla lokalita vyhlášena jako zvláště chráněné území v kategorii přírodní rezervace.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3).

35 – Rašeliniště pod Suchým vrchem

Lokalizace: Jamné nad Orlicí, rašeliniště v údolí potoka na horním konci obce, cca 2,4 km JZZ kóty Suchého vrchu (995 m) VSV obce. Rašelinná vegetace se zde nachází na dvou mikrolokalitách vzdálených od sebe cca 130 m, dolní 700 m n. m., 50°02'40,5"N, 16°39'36,4"E, horní 710 m n. m., 50°02'41,5"N, 16°39'42,9"E.

Charakteristika vegetace: V horní části lokality má rašelinná vegetace charakter přechodového rašeliniště a odpovídá asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Bylinné patro

je zde chudší a dosahuje pokryvnosti pouze 20–60 %. Charakter mu udává zejména hojný *Eriophorum angustifolium*. Dále se vyskytují traviny jako *Nardus stricta*, *Anthoxanthum odoratum*, *Festuca rubra* agg., *Briza media*, *Carex nigra* a *C. panicea*. Z bylin jsou přítomny např. *Potentilla erecta*, *Lysimachia vulgaris*, *Cirsium palustre*, vzácně *Drosera rotundifolia* a *Pedicularis sylvatica* a naopak velmi hojně *Viola palustris*. Mechové patro je vyvinuto silně (s pokryvností 70–100 %) a je tvořeno téměř výhradně rašeliníky. Dominují *Sphagnum flexuosum*, *S. palustre*, *S. russowii*. Z dalších mechů se vzácně vyskytují např. *Aulacomnium palustre* a *Polytrichum commune*.

Na dolní mikrolokalitě rašelinné vegetace převládají porosty rašelinných luk asociace *Caricetum nigrae*. Ve vegetaci převažují nízké ostřice *Carex nigra* a/nebo *Carex panicea*, místy výrazně dominuje *Carex rostrata*. Z druhů charakteristických pro rašelinné louky jsou dále přítomny *Carex echinata*, *Eriophorum angustifolium*, *Valeriana dioica*, *Viola palustris* a *Galium uliginosum*. Druhovou garnituru doplňují druhy vlhkých luk. Jejich hojnější zastoupení indikuje inklinaci k vegetaci svazu *Calthion palustris*. Hojnější jsou např. *Lysimachia vulgaris*, *Cirsium palustre*, *Angelica sylvestris*, *Crepis paludosa*. Mechové patro je vyvinuto jen slabě (do 10 %). Vyskytují se v něm mezotrofnější rašeliníky *Sphagnum teres* a *S. squarosum*, z dalších mechů např. *Calliergon stramineum*. Na malé ploše se na spodní mikrolokalitě dosud vyskytuje i vegetace, která má blíže k přechodovým rašelinistím svazu *Sphagno-Caricion canescentis*. V bylinném patře o pokryvnosti pouhých cca 50 % dominuje *Carex panicea*, hojně se vyskytuje *Oxycoccus palustris*, vzácně je přítomna *Drosera rotundifolia*. V bohatěji rozvinutém mechovém patře převažuje rašeliník *Sphagnum flexuosum*.

Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta v její horní části na ploše přibližně 0,07 ha, na dolní mikrolokalitě necelých 0,05 ha. Vegetace v horní části lokality charakteru přechodového rašelinistě je poměrně zachovalá a nevyžaduje žádnou zvláštní péči. Spodní mikrolokalita je více degradována eutrofizací a absencí managementu. Na lokalitě byl sice v minulosti vyřezán nálet a také byla nepravidelně sečena, tento management se však jeví jako nedostatečný. I přes provedené zásahy došlo v uplynulých letech k výraznému zmenšení plochy rašelinné vegetace v dolní části lokality ve prospěch vlhkých pcháčkových luk (což svědčí o eutrofizaci prostředí a zřejmě i snížení zamokření). To dotvrzují také zákresy dřívějšího většího rozšíření druhů *Drosera rotundifolia* a *Eriophorum vaginatum* (cf. BUREŠ 1998), které poukazují na oligotrofnější charakter plochy v minulosti a na výskyt vegetace odpovídající spíše charakteru přechodového rašelinistě svazu *Sphagno-Caricion canescentis*.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3), *Drosera rotundifolia* (C3), *Eriophorum vaginatum* (RVD) (BUREŠ 1998), *Oxycoccus palustris* (C3), *Pedicularis sylvatica* (C3).

Vyhynulé či nezvěstné ohrožené druhy s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Menyanthes trifoliata* (C3) (FALTYSOVÁ 1992). Výskyt druhu je udáván u rybníčku v dolní části lokality.

36 – Orličky

Lokalizace: Orličky, rašelinistě u průseku elektrického vedení 1,0 km JZ kóty Suchého vrchu (995 m) SSV obce, cca 775 m n. m., 50°02'39,4"N, 16°41'02,1"E.

Charakteristika vegetace: Rašelinistě u Orlíček má charakter výhradně přechodového rašelinistě a jeho vegetaci lze přiřadit asociaci *Carici echinatae-Sphagnetum*. Pokryvnost druhově velmi chudého bylinného patra je pouze 20–50 %. Ráz mu udává zejména hojný *Eriophorum angustifolium*. Dále se čteněji vyskytují traviny *Nardus stricta*, *Agrostis stolonifera*, *Festuca rubra* agg., *Carex echinata*, *C. nigra*, z bylin jsou přítomny např. *Viola*

palustris, *Potentilla erecta*, vzácně *Drosera rotundifolia*. Velmi silně je vyvinuto mechové patro, které dosahuje pokryvnosti místy i více jak 90%. Tvořeno je téměř výhradně rašeliničky, zejména druhem *Sphagnum fallax*, méně *S. palustre*. Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,14 ha. Rašeliniště je však již značně degradováno spontánní sukcesí. Otevřené rašeliniště se nachází jen na malé ploše při západním okraji lokality na kontaktu s průsekem elektrického vedení. Větší část je již zarostlá téměř zapojeným porostem smrku a olše lepkavé. Bylinné a mechové patro však stále odpovídá vegetaci asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Rašeliniště je ohroženo i expanzí druhu *Calamagrostis villosa* a v západní části rozrůstáním ostružiníků.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Drosera rotundifolia* (C3).

37 – Nad Orličkami

Lokalizace: Orličky, rašeliniště 1,35 km J kóty Suchého vrchu (995 m) SSV obce, cca 750 m n. m., 50°02'18,9"N, 16°41'36,4"E.

Charakteristika vegetace: Rašeliniště v loukách nad Orličkami má různorodý charakter. V jeho horní části odpovídá vegetace převážně přechodovému rašeliništi asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*, i když s mírnou inklinací k rašelinným loukám svazu *Caricion canescenti-nigrae*. V bylinném patře o pokryvnosti cca 60% převládají šachorovitě rostliny *Carex echinata*, *C. panicea* a *Eriophorum angustifolium*, dále se vyskytují např. *Potentilla erecta*, *Nardus stricta*, *Anthoxanthum odoratum* a hojně *Viola palustris*. Některé další druhy jsou však již typičtější pro mezotrofnější rašelinné louky. Je to např. hojný *Valeriana dioica*, dále *Crepis paludosa*, *Galium uliginosum*, *Deschampsia cespitosa*, *Equisetum fluviatile*, ojedinělý *Dactylorhiza majalis*. V mechovém patře o pokryvnosti cca 70% výrazně převládají rašeliničky, zejména *Sphagnum fallax*, dále se vyskytuje *Sphagnum squarrosum*, z dalších mechů je hojnější např. *Calliergonella cuspidata*.

V dolní části lokality má vegetace charakter rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*. Bylinné patro o pokryvnosti cca 90% je druhově bohatší a převládají v něm nízké ostřice *Carex echinata*, *C. nigra*, *C. panicea* a *Eriophorum angustifolium*. Z typických druhů této vegetace jsou dále přítomny *Carex demissa*, *Dactylorhiza majalis*, *Galium uliginosum*, *Valeriana dioica*, *Viola palustris*. Druhovou garnituru doplňují zejména četné druhy vlhkých luk, např. *Cirsium palustre* a *C. rivulare*, *Myosotis nemorosa*, *Crepis paludosa*, *Angelica sylvestris*. Mechové patro je vyvinuto jen slabě (5–10%) a vyskytují se v něm např. *Sphagnum teres*, *Brachythecium rivulare*, *Calliergonella cuspidata*, *Plagiommium elatum*.

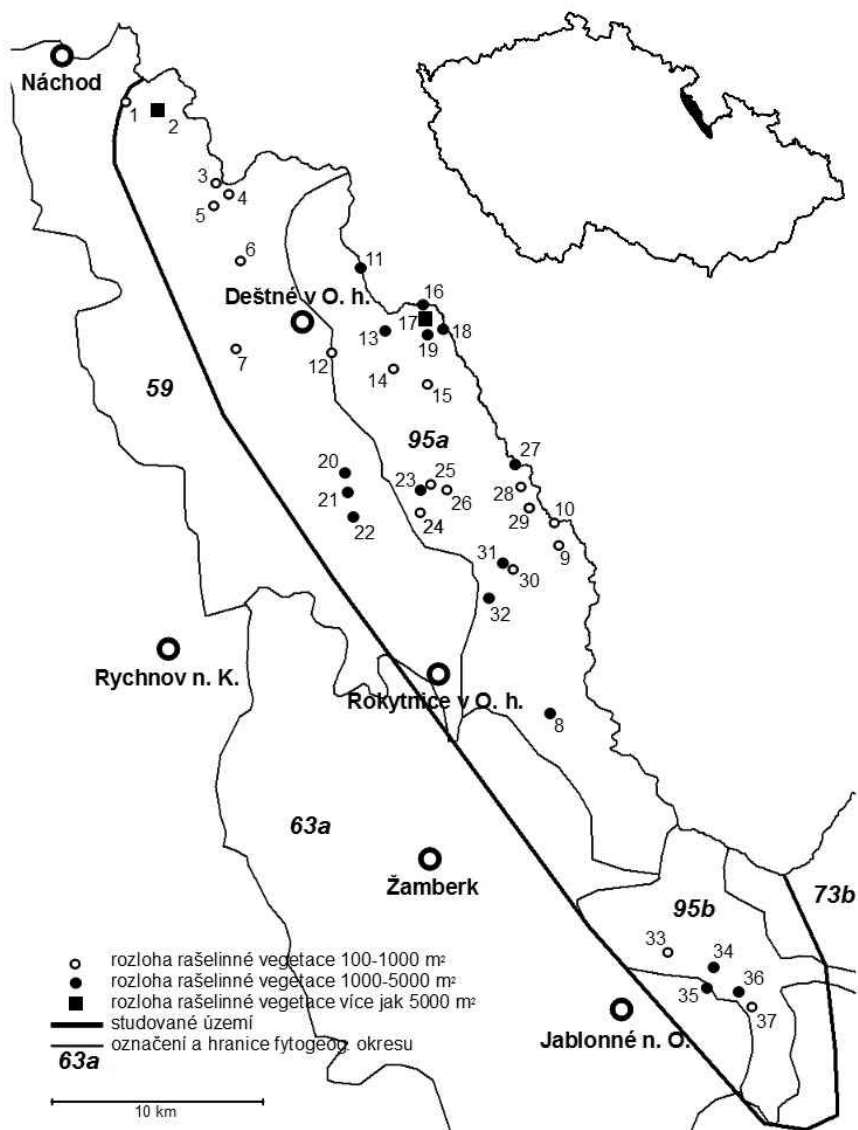
Rašelinná vegetace je na lokalitě vyvinuta na ploše přibližně 0,05 ha. I přes dlouhodobou absenci hospodaření je stále relativně zachovalá. Pouze v dolní části dochází k expanzi druhu *Calamagrostis epigeios*.

Ohrožené druhy rostlin s vazbou na rašelinnou vegetaci: *Dactylorhiza majalis* (C3).

Zhodnocení stavu, ohrožení rašelinišť a jejich význam

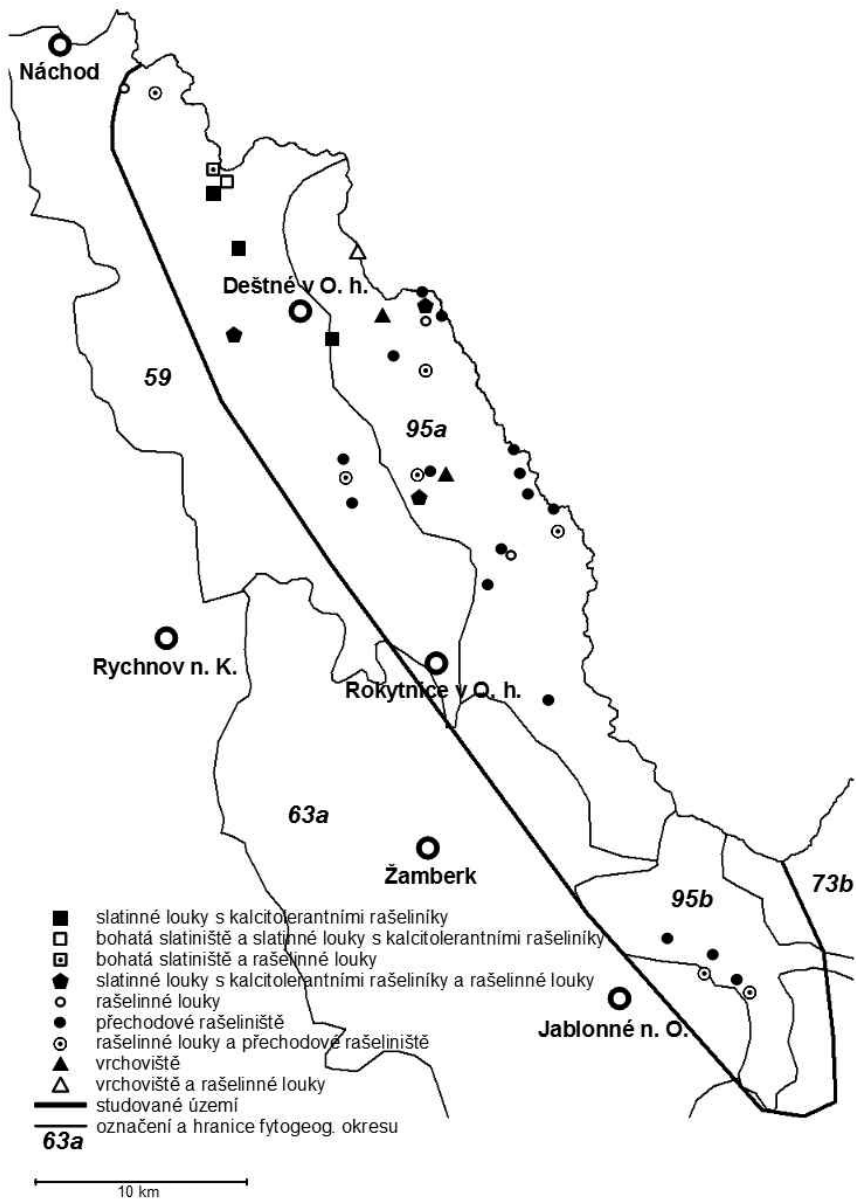
Rašeliniště jsou v Orlických horách a jejich podhůří relativně častým biotopem, jedná se ale vždy jen o maloplošné lokality s rozlohou do 0,5 ha. Pouze dvě lokality (Louky v České Čermné a Velká louka u osady Trčkov) tuto plochu mírně přesahují. V minulosti byla mnohem hojnější, neboť značná část lokalit již zanikla (zejména odvodněním). Při srovnání historického rozšíření rašelinišť zachycených DITTRICHEM (1933) v roce 1922 a současného rozšíření je zřejmé, že zcela zanikly i některé významné lokality nebo i celé oblasti s vyšším zastoupením tohoto biotopu. Jedná se zejména o území kolem osad Zelenka a Bedřichovka, kde byly provedeny v 70. a 80. let 20. století rozsáhlé meliorační

Obr. 1: Současné rozšíření rašelinišť v Orlických horách a jejich podhůří.

Fig. 1: The present distribution of the peatlands in the Orlické hory Mts and their foothill.

Obr. 2: Typ rašeliniště.

Fig. 2: Type of the peatland.

práce a došlo k regulaci potoků a dále v údolí Tiché Orlice mezi Lichkovem a Dolními Bořikovcemi. Rozsáhlejší lokalita se v minulosti nacházela také v údolí potoka Fibich jižně Olešnice v Orl. horách a u osady Panské pole nedaleko Rokytnice v Orl. horách (označované také jako rašeliniště Hanička). Na tomto dřívě rozsáhlém, dnes již zcela téměř zaniklém rašeliništi prováděl paleobotanický průzkum MÜLLER (1929). DITTRICH (1933) se nevěnoval dalším drobnějším lokalitám, které popisují v této práci a v současnosti jsou považovány za významné (např. Bukačka, Nad Polankou aj.). Nezachytil také další významné lokality v jižní část Orlických hor kolem Suchého vrchu (Hynkovice, Rašeliniště pod Suchým vrchem aj.).

Největším ohrožením pro rašeliniště bylo v minulosti zejména odvodňování ať už za účelem zvýšení produkce a zkvalitnění píce nebo za účelem snazšího zalesnění a lesnického využití těchto ploch. K narušení hydrologického režimu vrchovišť na hřebeni hor došlo také v důsledku odumření okolních lesních porostů v 80. letech minulého století při rozsáhlé imisní kalamitě. V území zřejmě nikdy nedocházelo k těžbě rašeliny, nebo alespoň ne ve významnější míře. Ložiska rašeliny jsou v území totiž zcela nevyznamná. K omezené těžbě rašeliny docházelo snad jen v oblasti Trčkova, kde ČELAKOVSKÝ (1883) zaznamenal druh *Salix myrtilloides* (jeden z nejběžnějších druhů ČR) a píše, že zde roste na vytěženém rašeliništi těsně při hranici. Dle mého názoru se jednalo o plochu totožnou s lokalitou č. 18 Lesní louka na Trčkově nebo její blízké okolí. Terén a odvodnění zde místy může připomínat pozůstatky těžby. Modelace terénu připomíná těžbu rašeliny i v oblasti Panského pole (zaniklé rašeliniště Hanička).

Dalšími negativními vlivy působící na rašeliniště jsou zejména eutrofizace a absence hospodaření. Eutrofizace může být přímá při zemědělském využívání ploch (hnojení, případně pastva) nebo nepřímá (splach živin z okolí, atmosférické depozice). Nepřímá eutrofizace atmosférickými depozicemi může ovlivnit zejména vrchoviště, která jsou extrémně chudá na živiny. Mnohé lokality, které byly v minulosti odvodněny, nebylo ani přes provedené zásahy možné obdělávat těžkou mechanizací a ani je jinak zemědělsky využít. Takové plochy pak zůstávaly ladem a doposud na nich probíhá spontánní sukcese. Rašeliniště typu vrchoviště a některé lokality charakteru přechodových rašelinišť pravidelný management nevyžadují, většina lokalit je však na pravidelné údržbě závislá. Degradace a zarůstání při absenci managementu je v současnosti hlavní hrozbou pro rašelinnou vegetaci v území. Slatiniště a rašelinné louky vyžadují pravidelné sečení, většina přechodových rašelinišť vyžaduje alespoň občasné vyřezávání náletových dřevin. Produkční význam slatinišť a rašelinných luk je v současnosti zcela zanedbatelný a jejich málo hodnotná píce není využívána ani jako stelivo, jak se tomu většinou dělo v minulosti. Pokud jsou tyto lokality sečeny, tak je to téměř výhradně z důvodů zachování jejich přírodních hodnot a sklizená biomasa je většinou likvidována bez využití. Řada lokalit se navíc nachází na těžko přístupných a odlehlých místech a jejich pravidelná údržba je o to obtížnější. Na druhou stranu díky své odlehlosti a minimální využitelnosti byly ušetřeny např. odvodnění a intenzivnějších postupů zemědělského využívání.

Diverzita rašelinné vegetace je v území poměrně velká. Vyskytují se zde téměř všechny typy středoevropských rašelinišť jak je člení HÁJEK a HÁJKOVÁ (2007), od bohatých slatinišť až po vegetaci vrchovišť. Vrchoviště a bohatá slatiniště jsou však v území vyvinuta jen maloplošně (bohatá slatiniště navíc nepřilíží typicky) a patří zde k nejběžnější vegetaci vůbec. Nejrozšířenější rašelinnou vegetací území jsou přechodová rašeliniště svazu *Sphagno-Caricion canescens* a rašelinné louky asociace *Caricetum nigrae*. Hojnější jsou ještě slatinné louky s kalcitolerantními rašeliničky asociace *Sphagno warnstorffii-Eriophoretum latifolii*. Ty se vyskytují zejména v severní části Orlických hor a jejich výskyt

je vikariantní k přechodovým rašeliništím, které se nacházejí zejména ve střední a jižní části území. Rašelinné louky se vyskytují roztroušeně po celém studovaném území. Z jednotlivých typů rašelinišť byla zřejmě nejméně ovlivněna hřebenová vrchoviště. Naopak nejvíce negativně byly ovlivněny rašelinné a slatinné louky, které byly běžně zemědělsky využívány. Jejich současné rozšíření je zřejmě jen zlomkem dřívějšího výskytu, neboť velká část z nich byla zničena odvodňováním a intenzifikací zemědělství v průběhu 20. století.

Význam rašelinišť v území spočívá v současnosti především v jejich hodnotách biologických a ekologických. V suchých obdobích představují zásobárny vody a zdrojnice pro vodoteče (často se vyskytují v pramenných oblastech potoků). V území představují jedinečný typ biotopu s výskytem řady vzácných a ohrožených druhů rostlin. Množství rostlin je svým výskytem vázána výlučně na rašeliniště nebo zde nachází těžiště svého výskytu. Rašeliniště tak mají velký význam pro diverzitu flóry každého území. V Orlických horách se z cévnatých rostlin jediná na vrchovištích vyskytuje např. *Andromeda polifolia*, *Carex limosa*, *C. pauciflora*, *Listera cordata*. Výhradně na slatinných loukách pak roste *Carex pulicaris*, *Eriophorum latifolium*, *Carex davalliana* aj. Výlučně v rašelinné vegetaci různých typů se vyskytují např. *Drosera rotundifolia*, *Oxycoccus palustris*, *Eriophorum vaginatum*. Hojně se zde vyskytují i další ohrožené druhy, které se nacházejí zároveň i v jiné vegetaci (např. vlhkých loukách svazu *Calthion palustris*). Jsou to např. *Dactylorhiza majalis*, *Tephrosia crispa* či *Valeriana dioica*. Další ohrožené druhy jsou z řad mechorostů. Jsou to např. *Drepanocladus vernicosus* či některé druhy rodu *Sphagnum* (např. *Sphagnum subnitens*, *S. affine*). Díky svému přírodovědeckému významu je řada rašelinišť chráněna a mají statut zvláště chráněných území (např. Bažiny, Louky v České Čermné, Jelení lázeň, Hynkovice, Rašeliniště pod Pětirozcestím). Nejen v mnohých chráněných územích ale i na dalších lokalitách rašelinné vegetace je prováděn management cílený na zachování přírodních hodnot lokality. Bohužel i přes svůj vysoký význam nejsou některé lokality udržovány vůbec nebo jen nahodile a dochází u nich k postupné degradaci a úbytku populací vzácných a ohrožených druhů rostlin. Nejvýznamnějším takovýmto případem je Rašeliniště pod Suchým vrchem (výskyt např. *Oxycoccus palustris*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia* aj.), které bylo také navrhováno ke zřízení zvláště chráněného území.

Závěr

V Orlických horách a jejich podhůří se v současnosti nachází 37 lokalit, na kterých je rašelinná vegetace vyvinuta v typické podobě na ploše alespoň 100 m² (na dalších lokalitách je tato vegetace na menší ploše, většinou ale není vyvinuta v typické podobě). Rašeliniště jsou tak v území relativně častým, ale vždy jen velmi maloplošně se vyskytujícím biotopem. Pouze na dvou lokalitách rašelinná vegetace mírně přesahuje rozlohu 0,5 ha. V minulosti se jednalo o biotop v území mnohem častější, řada lokalit zanikla zejména díky odvodnění, eutrofizaci a spontánní sukcesí při absenci managementu.

Rašelinná vegetace se v Orlických horách vyznačuje poměrně velkou diverzitou a v území je zastoupena většina hlavních středoevropských typů. Nejrozšířenější jsou rašelinné louky a přechodová rašeliniště, čtenější jsou ještě slatinné louky s kalcitolerantními rašeliničky. Vzácná jsou vrchoviště a jen okrajově a v netypické podobě se vyskytují i bohatá slatiniště. Ekonomický význam rašelinišť je v současnosti zcela zanedbatelný. Vysoký význam však mají přírodovědecký. Jedná se o unikátní typ biotopu se specifickými ekologickými podmínkami a výskytem řady vzácných a ohrožených druhů rostlin. Některé z nich se vyskytují pouze v této vegetaci nebo zde mají těžiště výskytu. Řada lokalit je chráněna a na některých dalších je prováděn pravidelný management. Některé, a to i velmi

významné lokality, však dále degradují díky spontánní sukcesi. Absence managementu je v současnosti největší hrozbou pro rašelinnou vegetaci Orlických hor a jejich podhůří.

Poděkování

Za přečtení rukopisu a připomínky děkuji Alžbětě Čejkové, Kateřině Geržové a recenzentům.

Summary

The study deals with the peatlands of the Orlické hory Mts and their foothills. The research was conducted during the period 2001–2008. 37 recent localities is described, where the peatland vegetation occurs larger than 100 m². Only two localities are larger with the peatland vegetation larger than 5 000 m². The peatlands were more frequent in the past. A lot of localities were destroyed particularly by drainage, eutrophication and succession. The majority of Central-European types of the peatlands occur in the study area. The most frequent are the poor fens (alliance *Sphagno-Caricion canescentis*) and the moderately rich fens (alliance *Caricion canescenti-nigrae*), more frequent are also the rich fens (alliance *Sphagno warnstorffii-Tomentypnion nitentis*). The bogs (alliance *Sphagnion cuspidati* and *Sphagnion magellanicum*) are very rare and the extremely rich fens (some associations of the alliance *Caricion davallianae*) are the rarest type of the peatlands in the study area. The peatlands have not any economic importance in the Orlické hory Mts and their foothills today. However, they have substantial biological importance. The peatlands are unique habitat with specific ecological conditions. A lot of rare and endangered species of the plants occur in this habitat and some of them occur only in peatlands (for example *Andromeda polifolia*, *Carex pauciflora*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum latifolium*, *Oxycoccus palustris*, *Sphagnum subnitens* etc.). Some of the localities are protected natural reserves. Some types of the peatlands need periodical management (except for bogs and some poor fens) but some of them are abandoned and degraded. The absence of the management is the most important threat for the peatlands of the Orlické hory Mts and their foothills in the present.

Literatura

- BELICOVÁ J., 1982: Botanická inventarizace státních přírodních rezervací Bukačka, Častovec, Černá stráň a Sítovka v severovýchodních Čechách. *Acta Mus. Reginaehradec., Hradec Králové, ser. A: sci. natur., 17: 53–88.*
- BUREŠ L., 1998: Navrhovaná přírodní rezervace „Rašeliníště pod Suchým vrchem“, aktuální vegetace a biotechnické zásahy v roce 1998. *Ms. [Depon in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Pardubice].*
- BUREŠ L., 2002: Suchý vrch. E0030. Závěrečná zpráva z mapování biotopů soustavy Natura 2000. *Ms. [Depon in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha].*
- ČELAKOVSKÝ L., 1883: Prodomus květeny české. *Arch. Přírod. Výzk. Čech 4/3: 677–944.*
- ČEPA L., 2009: Skutečný původ nálezu *Sedum villosum* L. v NPR Bukačka v Orlických horách. *Východočes. Bot. Zprav., Dobré, 9: 12–13.*
- DOSTÁLEK J. et KUČERA J., 2011: Flóra a vegetace národní přírodní rezervace Bukačka v Orlických horách. *Acta Mus. Reginaehradec., Hradec Králové, ser. A: sci. natur., 33: 15–36.*
- DITTRICH J. (1933): Die Moore Nordostböhmens. *Sebastiansberg.*
- DUCHÁČEK M. et ČÍP D., 2003: Mokřadní louky na severu Orlického podhůří. *ČSOP Jaro Jaroměř.*
- FALTYSOVÁ H., 1992: Botanické zhodnocení navržené přírodní památky „Rašeliníště pod Suchým vrchem“. *Ms. [Depon in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Pardubice].*
- FALTYSOVÁ H., MATOUŠKOVÁ H. et HILLE J., 1992: Významné krajinné prvky východočeského regionu. Okres Rychnov nad Kněžnou. *ČOÚP, Pardubice.*
- GERŽA M., 2009: Současné poznání rašeliníštní vegetace tříd *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* a *Oxycocco-Sphagneteta* v severovýchodních Čechách. *Příroda, Praha, 26: 45–63.*

- GERŽA M. (2010): Vegetace tříd *Scheuchzerio palustris-Caricetea nigrae* a *Oxycocco-Sphagnetetea* v Orlických horách a jejich podhůří. *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 45: 221–268.
- GERŽA M. et KUČERA J. (eds.), 2009: Příspěvky ke květeně Rychnovska. 3. *Orchis, Dobré, 28/1: 3–11.*
- GERŽA M. et KUČERA J. (eds.), 2011: Příspěvky ke květeně Rychnovska. 5. *Orchis, Dobré, 30/1: 2–13.*
- HADAČ E. et KUČERA J., 2001: Příspěvek k poznání rašeliništních společenstev Orlických hor. *Acta Mus. Reginaehradec., Hradec Králové, ser. A: sci. natur.*, 28: 113–118.
- HÁJEK M. et HÁJKOVÁ P., 2007: Hlavní typy rašelinišť ve střední Evropě z botanického hlediska. *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 42, *Mater.* 22: 19–28.
- HOLÁNKOVÁ, 1969: Soupis druhů z lokality Pod hájenkou. *Ms. [Depon in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Hradec Králové].*
- CHYTRÝ M. (ed.), 2007: Vegetace České republiky 1. Travinná a keříčková vegetace. *Academia, Praha.*
- CHYTRÝ M. (ed.), 2011: Vegetace České republiky 3. Vodní a mokřadní vegetace. *Academia, Praha.*
- JAKŠIČOVÁ T., 2004: Mech *Hamatocaulis vernicosus* (Mitt.) Hedenäs v PR Bažiny. *Orchis, Dobré, 23: 2–6.*
- KAPLAN Z. (ed.), 2005: Výsledky floristického kurzu ČBS v Kostelci nad Orlicí (4.–10. 7. 2004). *Zpr. Čes. Bot. Společ., Příloha 2005/1: 1–76.*
- KRAHULEC F., 1978: K výskytu *Drosera anglica* Huds. a *Calla palustris* L. na Dobrošově u Náchoda. *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 13: 203–204.
- KRIESL A., 1971: Pyloanalytický výzkum rašeliniště na Deštně. *Orlické hory a Podorlicko, Rychnov nad Kněžnou, 4: 9–21.*
- KUČERA J., 1986: Závěrečná zpráva o inventarizačním průzkumu CHPV Pod Pětirozcestím. *Ms. [Depon in: Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].*
- KUČERA J., 2003: Výsledky floristického minikurzu ve Zdobnici. *Orchis, Dobré, 22/2: 1–16.*
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2006: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). *Příroda 23: 1–104.*
- MATĚJKOVÁ I., 1997: *Caricetum hartmanii* Denisiuk 1967 v České republice. *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 15: 191–202.
- MÜLLER F., 1929: Paläofloristische Untersuchungen zweier Moore des Adlergebirges. *Lotos 77: 188–193.*
- PÁLKOVÁ K. 2008: Botanický inventarizační průzkum PR Rašeliniště Kačerov. *Ms. [Depon in: Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].*
- PRAUSOVÁ R. et BAŽOVÁ L., 2003: Přírodní rezervace Trčkovská louka – botanická inventarizace. *Ms. [Depon in: Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou].*
- PROCHÁZKA F., 1964: Rozšíření vstavačovitých v Orlických horách. *Acta Mus. Reginaehradec., Hradec Králové, ser. A: sci. natur.*, 6: 97–108.
- PROCHÁZKA F., 1965: Státní přírodní rezervace Bukačka – botanická zahrada Orlických hor. *Východočeské muzeum, Pardubice.*
- PROCHÁZKA F., 1972: Květena rašelinišť v hřebenové části Orlických hor. *Ochrana přírody, Praha, 26: 190–192.*
- PROCHÁZKA F., 1977: Květena. In: Roček Z. (ed.), *Příroda Orlických hor a Podorlicka, Státní zemědělské nakladatelství, Praha: 337–402.*
- PROCHÁZKA F. (ed), 2001: Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). *Příroda, 18: 1–166.*

- PROCHÁZKA F. et al., 1967: Floristický materiál ke květeně severozápadní části Orlických hor a těsně přilehlého území Podorličí. *Acta Mus. Reginaehradec., Hradec Králové, ser. A: sci. natur.*, 8: 27–56.
- PROKEŠ K., 1946: Nové floristické nálezy ze severovýchodních Čech. Část II. (Společná práce botaniků ze severovýchodních Čech.). *Věst. Král. Čes. Společ. Nauk., Praha, math.-natur.*, 1944/17: 1–10.
- PULCHART M., 1946: Obrazy z Orlických hor. *Krása našeho domova*, 37: 152–156, 173–178, 192–195.
- RYBNÍČEK K., BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ E. et NEUHÁUSL R., 1984: Přehled rostlinných společenstev rašelinišť a mokřadních luk Československa. *Stud. Českoslov. Akad. Věd* 1984/8: 1–123.
- RYBNÍČKOVÁ E., 1966: Pollen-analytic reconstruction of vegetation in the upper regions of the Orlické hory Mountains (Czechoslovakia). *Folia. Geobot. Phytotax.* 1: 12–15.
- STUDNÍČKA M., 1989: Geobotanický výzkum naleziště rosnatky anglické na lokalitě „V nebičku“ u Dobrošova. *Ms. [Depon in: Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Královéhradeckého kraje]*.
- ŠTECHOVÁ T., 2006: Bryofloristický průzkum PP Velká louka. *Orchis, Dobré* 25/1: 2–5.
- ŠTECHOVÁ T., MANUKJANOVÁ A. et ČEJKOVÁ A., 2011: Bryoflóra tří rašelinných luk v Orlických horách. *Bryonora*, 46: 52–46.
- TICHÝ L., 2002: JUICE, software for vegetation classification. *J. Veg. Sci.* 13: 451–453.
- TUROŇOVÁ D., 1986a: Botanický inventarizační průzkum CHPV Jelení lázeň. *Ms. [Depon in: Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou]*.
- TUROŇOVÁ D., 1986b: Inventarizační botanický průzkum CHPV Velká louka. *Ms. [Depon in: Správa CHKO Orlické hory, Rychnov nad Kněžnou]*.

Došlo: 20. 3. 2012

